

LOVEC 1989

glasilo Lovske zveze Slovenije

LOVEC

glasilo

Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo

letnik LXVI. št. 9

september—kimavec 1983

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik Borut Ingolič

Odgovorni urednik Boris Leskovic
Ivan Božič, France Cvenkel, Branko
Galjot, Jelo Gašperšič, Vitomir
Mikuletič, Vinko Opalk, Polona
Terčelj, Veljko Varičak.

Lektor in korektor Sončika Lorenci

Tajnica uredništva Magda Vetrih

Lovci izide praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide v začetku
leta, v januarju.

Ta številka je izšla v 22 100 izvodih.

Po mnenju Republiškega sekretariata
za kulturo in prosveto SRS, št. 421-2/72,
je LOVEC oproščen prometnega davka.

Letni prispevek zveze lovskih druženj

po članu lovske družine Lovski zvezi
Slovenije, v katerem je vračunana tudi
naročnina za glasilo LOVEC za leto 1983,
je 570 din (od tega za glasilo Lovec
350,50 din).

Za druge naročnike

je letna naročnina 360 din, za inozemstvo
750 din. Posamezen izvod revije je 35 din.
Naročnino je treba plačati vnaprej
na žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Vse gradivo za objavo pošiljajte

Uredništvu glasila LOVEC,

Župančičeva 9 — p. p. 505,

61001 Ljubljana.

Telefon (061) 214 948.

Nenaročenih rokopisov in slik
ne vračamo.

Cene malim oglašom:

do 15 besed 134 din, od 15 do 25 besed

160 din, od 25 do 30 besed 340 din.

Za vsako nadaljnjo besedo 10 din.

Za člane lovskih organizacij

v SR Sloveniji velja polovična cena.

Male oglase je treba plačati vnaprej

na žiro račun

Lovske zveze Slovenije, Župančičeva 9,

Ljubljana: 50101-678-47158.

IZ VSEBINE:

	272	Umrli je Rado Pehaček
	272	Poslovilne besede Janeza Vipotnika
	274	Lojzeta Briškega
Blaž Krže	276	September — najpomembnejši čas za odstrel srn in mladičev
Lojze Černe	277	Zajcu je potrebna še nadaljnja zaščita
Veljko Varičak	280	Generalna skupščina CIC v Dubrovniku
Narcis Družina	283	Strelesko prvenstvo LZS za leto 1983
	285	Vprašanje uredništvu
Janez Pernat	287	Po krvnem sledu...
Anton Kandare	291	Medvedje potegavščine
Lovska organizacija:	293	Otvoritev lovske kočje štanjelskih lovcev — Peter Grum
	294	Tradicionalna lovska razstava v Mežici — Mirko Lamprecht
	295	Spremembe v koledarju strelskih tekmovanj
	295	Na XVI. balkanskem prvenstvu — Edvard Progar
Jubilanti:	296	Ing. Vlado Jenko — šestdesetletnik — A. A.
	296	Žan Kovačič-Boris — 70-letnik
	296	Karel Notar — šestdesetletnik
Literatura:	298	Hanuš/Fišer: Fazan — Veljko Varičak
V spomin:	298	Ludvik Smrekar
	298	Karel Zadnik
	299	Anton Pečnik
Lovska kinologija:	299	Zvezno tekmovanje psov jamarjev na Bistrici
Lovski opornik:	300	Uspeli foto-lovski pohod — Stane Štruc
	301	Moj dvanajsterak — Alojz Gradišar

BARVNA SLIKA NA NASLOVNI STRANI:

Z vidika gojitve srnjadi je september pomemben mesec zlasti za odstrel srn in mladičev. Septembra srnjad dobro izstopa, mladiči še dokaj sledijo materi. Vse to, skupaj z začetkom jesenskega prebarvanja, moramo v največji meri izkoristiti za doseganje količinskega in kvalitetskega odstrela.

Foto Blaž Krže

SLIKA NA DRUGI STRANI OVITKA — STR. 170:

Konec julija je jelenom doraslo novo rogovje, običajno močnejše in bujnejše, saj doseže vrhunec šele po 10. letu in več.

Ko jim raste rogovje, so jeleni sila skrivni in živijo tudi v manjših tropičih.

V začetku septembra se v jelenjadi zbudi paritveni nemir, ki v roku preraste tudi v spopade za naklonjenost košut.

Posamezni jeleni pred rukom prepotujejo tudi večje razdalje do rukališč, v samem roku pa izgube vso poletje nakopičeno toliščo.

Foto Janez Papež

Umrli je Rado Pehaček

V petek, 15. julija 1983, je umrl dolgoletni funkcionar Lovske zveze Slovenije, Lovske zveze Jugoslavije ter nekdanji predsednik LZS tovariš Rado Pehaček, človek, ki je s svojim neumornim delom veliko prispeval k temu, da je naše lovstvo organizirano samoupravno, na sodoben način, in ima velik ugled tako v naši državi kot v tujini.

Rado Pehaček je bil lovec in lovski funkcionar vsa povojna leta. Med leti 1950 in 1960 je deloval v Srbiji kot predsednik Beograjskega lovskega društva in v izvršnem odboru Lovske zveze Srbije. Po vrnitvi v Slovenijo se je Rado aktivno vključil tudi v delo slovenske lovske organizacije. Od leta 1961 do 1963 je bil član upravnega odbora LZS, hkrati pa tudi predsednik uprave gojitvenih lovišč LZS. Od leta 1963 do 1967 je bil predsednik nadzornega odbora LZS, od leta 1967 do 1973 pa predsednik LZS. Od leta 1973 do 1976 je bil član izvršnega odbora LZS in predsednik komisije za varstvo narave in okolja. Od leta 1976 do 1980 je bil predsednik izvršnega odbora LZS, nato pa do maja 1982 član predsedstva LZS in predsednik sveta za varstvo okolja in gojitev divjadi. Na skupščini LZS 22. 5. 1982 je bil izvoljen za člana sveta za varstvo okolja in gojitev divjadi, kjer je deloval vse do smrti.

V Lovski zvezi Jugoslavije je Rado deloval kot član njenega predsedstva od leta 1967 do leta 1982 — v obdobju od 21. 11. 1970 do 2. 10. 1972 je bil podpredsednik LZJ.

Za izjemne zasluge pri razvoju slovenskega in jugoslovanskega lovstva je Lovska zveza Slovenije Rado Pehačka odlikovala z znakom za lovske zasluge ter redom za lovske zasluge I. in II. stopnje in z Zlatorogovo plaketo. Dobil je tudi srebrno in zlato plaketo glasila Lovca. Lovska zveza Jugoslavije in Lovska zveza Srbije, Hrvaške, BiH in Makedonije so ga odlikovale z zlatimi redi za lovske zasluge. Odlikovanja je dobil tudi od inozemskih lovskih organizacij; lovska zveza

Rado Pehaček (5. 12. 1913—15. 7. 1983), generalpolkovnik JLA, je bil nosilec partizanske spomenice 1941, odlikovan je bil z redom narodnega heroja in z najvišjimi državnimi in vojaškimi odlikovanji — jugoslovanskimi in tujimi

s Koroškega ga je odlikovala z zlatim redom za zasluge, Štajerska z zlatim znakom za zasluge in Zveza lovskih združenj Avstrije s srebrnim znakom za zasluge. Italijanska lovska federacija ga je odlikovala s srebrno medaljo.

V torek, 19. julija 1983, je bila v skupščini mesta Ljubljane žalna seja, na kateri je o liku Rada Pehačka, kateremu je leta 1977 Ljubljana — mesto heroj — podelila najvišje priznanje, kipec »Zlatega ilegalca«, spregovoril narodni heroj Janko Rudolf.

Od Rada Pehačka smo se poslovili v torek, 19. julija 1983, na ljubljanskih Žalah. Pokopan je bil z najvišjimi državnimi in vojaškimi častmi. Število ljudi, med njimi tudi zelo veliko lovcev, je vsekakor dokaz, kako priljubljen je bil Rado. Na zadnji poti so ga pospremili tudi predstavniki Lovske zveze Jugoslavije, lovske zveze Srbije, Hrvaške in BiH, delegacije Društva slo-

venskih lovcev Furlanije-Juljske krajine — »Doberdob« in Kluba prijateljev lova iz Celovca, delegaciji italijanske lovske federacije iz Trsta in Koroškega lovstva iz Avstrije.

Na častni straži ob žari s posmrtnimi ostanki so se menjavali člani njegove matične lovske družine Vič, rojstne občine Ilirska Bistrica in občine Logatec, katere častni občan je bil, predsedstva Lovske zveze Slovenije, JLA, ZB in SR Slovenije.

Po partizanski pesmi »Hej, brigade«, ki jo je zapel Partizanski pevski zbor, so poleg Janeza Vipotnika, ki se je od pokojnika poslovil v imenu ZB in SR Slovenije, govorili tudi predstavniki JLA generalpolkovnik Branko Jerkič, predstavnik mesta Ljubljane narodni heroj Drago Flis in predstavnika občin Ilirska Bistrica in Logatec. Ob grobu pa je Radu Pehačku spregovoril tudi član predsedstva LZS Lojze Briški.

Po govoru so Zasavski rogisti odtrobili melodijo »Lovljenje je končano«, častna četa JLA pa je izstrelila tri salve. Orosilo se je marsikatero oko, zlasti nas lovcev in njegovih prijateljev, ki smo Radu Pehačku, velikemu človeku, vojaku, politiku, lovcu in nesebičnemu tovarišu kot zadnji pozdrav slovenskih in jugoslovanskih lovcev položili v grob zelene vejice.

POSLOVILNE BESEDE JANEZA VIPOTNIKA

»Čeprav smo že dolgo vedeli, da našega tovariša Rada načenja zahrbtna bolezen, nas je globoko pretresla vest o njegovem odhodu. Vsa slovenska javnost, ki politično misli, zlasti pa njegovi nekdanji bojni tovariši, se sklonjenih glav zavedamo, da iz naših vrst odhaja eden najposobnejših slovenskih komandantov, zvest človek širokih obzorij, neprecenljiv tovariš in prijatelj — odhaja izrazito pronicljiva osebnost.

Radovo življenje je bilo zelo intenzivno. Od začetka do konca. Revščina in pomanjkanje sta spremljala njegova mlada leta. Zgodaj mu je umrl oče in mama je ostala v Logatcu s tremi nedoraslimi otroki. Rado si je še golo-brad moral pričiti služiti kruh. Česa vsega se ni lotil, od prodajanja sla-doleda, cestarskih del do administri-ranja v davčni upravi. Ko se je s štiri-najstimi leti pričel vsak dan z vlakom voziti v gimnazijo v Ljubljano in kasne-je na pravno fakulteto, se je preživljal z inštrukcijami. V krivičnosti družbene-ga reda stare Jugoslavije je zorel in se notranje oblikoval. Še mlad fant se je vpisal k »Sokolu« in se nato tudi politično udeleževal v njegovem levem krilu.

Svoje prepričanje je dokazoval tudi na volitvah, zaradi česar je dvakrat izgubil službo. Tako je usodni, veliki čas 1941. leta dočakal kot napreden, dozorel člo-vek.

Po kapitulaciji Jugoslavije, ko je OF pod vodstvom komunistov pričela pri-pravljati odpor, je bil Rado med prvimi organizatorji vstaje na Notranjskem. V tem poslanstvu je nešteto-krat prekri-žaril pokrajino od Rovt do Cerknice in učinkovito vnel ljudi za odporniško gibanje.

Marca 1942. leta je odšel v partizane. Oblikoval je Logaško četo in postal njen prvi komandant. Njegova nadaljnja pot v NOB je bila naravnost presenet-ljiva. Postal je komandant bataljona, komandant Dolomitskega odreda, na-čelnik štaba prve cone, načelnik štaba divizije, komandant 18. divizije, načel-nik štaba 7. korpusa. Pri napadu na Žužemberk je bil ranjen. Nato je bil imenovan za komandanta Jugoslovan-ske baze v Bariju v Italiji, kjer je ostal vse do osvoboditve.

Prirojena vojaška sposobnost je bila eden od izvorov Radove učinkovitosti pri vojaških akcijah.

Nič manj pomembna pa ni bila njegova priljubljenost, ki je izvirala iz njegovega osebnega zgleda. Tako nje-gov pogum, kakor njegova skromnost in potrpežljivost pri prenašanju napo-rov, lakote in mraza, ga je delala ve-likega. Znal je ravnati z borci, da so ga resnično šteli za svojega koman-danta v najglobljem smislu te besede. Spoštovali so ga, ker ni poveljeval in ustvarjal discipline ter bojne moči svo-je enote le z vojaško avtoriteto in po-veljevanjem, marveč predvsem s pravš-no besedo in prepričljivostjo. Droban po postavi, toda velik po srcu, bister po duhu in vojaški izvedenosti, je učinko-vito opravljal naloge, ki jih je preden

postavljala Partija, OF in vojaško po-veljstvo. Zaupanje si je ustvarjal s svo-jo skromnostjo, rahločutnostjo do člo-veka, pa tudi z nepopustljivostjo, kadar je šlo za izvedbo vojaških operacij. Ko pa je bila naloga končana, je bil sproš-čen in šegav — enak med enakimi. S pobliski v očeh je ustvarjal vedrino med borci in prispeval, da so jim bile vnmear tegobe vojne.

Nič ne pretiram, če rečem, da je imel Rado redko sposobnost poveljni-kov, da je namreč znal tudi politično misliti o stvareh, ki so bile izrazito vo-jaškega značaja, da je bil torej ves vojak in obenem iskrov politik.

Radova osebnost in njegova sposob-nost sta prišli do polnega izraza tudi po osvoboditvi. Najprej je bil šef naše vojne in diplomatske misije v Trstu, zatem šef vojne misije v Avstriji, na-daljeval je delo v II. upravi general-štaba JLA v Beogradu, nato je spet

odpotoval za šefa naše vojne misije v Berlin, pa čez čas nazaj v vojno akademijo v Beograd. Zatem ga je to-variš Tito imenoval za komandanta Ljubljanskega vojnega področja. Od tod se je vrnil v generalštab. Po od-hodu iz armade se je Rado ves in cel vključil v politično delo. Bil je zvezni in republiški poslanec, član vodstva SZDL Slovenije, član sveta federacije, predvsem pa je učinkovito deloval v organizaciji ZB. Bil je nekaj let pred-sednik Ljubljanske organizacije ZB, postal njen častni predsednik, bil pa je tudi član republiškega odbora ZB in njenega predsedstva.

Če za koga lahko trdimo, da ni bil nikoli pisarniški, da je bil neprestano med ljudmi, lahko to rečemo za to-variša Rada.

Veliko je poslušal in se pomenkoval z živo, prepričljivo besedo. Nič papir-natega ni bilo v njegovih nastopih. Kar

Rado Pehaček na poljskem lovu v lovišču LD Križevci pri Ljutomeru

Foto Joco Žnidaršič

IZ SOŽALNIH BRZOJAVK IN PISEM

Izguba, ki je prizadela narod in lovce Slovenije s smrtjo proslavljenega poveljnika in dobrega lovca tovariša Rada Pehačka, je pretresla z enako žalostjo tudi narod Srbije, ki ga pozna kot dolgoletnega vojaškega starešino tudi v teh krajih Jugoslavije in kot človeka, ki je s svojo osebnostjo, mišljenjem, besedo in delom krepil duh bratstva med narodi naše države.

Lovci Srbije, v katere Lovski zvezi je deloval dolga leta, se bodo spominjali njegove delavnosti in doslednosti, njegove jedrnate in plodne misli in njegovega čudovitega, vedrega duha.

Lovska zveza Srbije

Ob smrti našega dobrega tovariša Rada Pehačka pošiljamo vam in njegovi družini izraze iskrenega sožalja. V teh bolečih trenutkih naj vam bo v tolažbo tovariško sočustvovanje lovcev Vojvodine.

Lovska zveza Vojvodine

Z bolečino smo sprejeli vest o smrti Rada Pehačka, narodnega heroja, generala in cenjenega lovskega delavca, predvsem pa nadvse dobrega tovariša in človeka. Lovci in lovske delavci se ga bomo še dolgo spominjali. Bil je tih, skromen, a v stališčih brezkompromisen, v boju za uveljavitev lovstva pa uporen in dosleden. Oglašal se je tudi na straneh našega glasila. Njegova jasna beseda je bila namenjena temu, da bi obvarovali naravo in okolje, da je treba divjad gojiti in varovati in da je vloga lovca potrebna le kot vloga selektorja. Tak bo Rado Pehaček ostal v spominu lovcev.

Lovačke novine, Novi Sad

Dovolite mi, da vam in slovenski lovske zvezi izrazim ob tej boleči izgubi iskreno sožalje. Zavedam se, kaj je slovensko lovstvo izgubilo s smrtjo Rada Pehačka. Osebnost sem cenil njegovo širino, njegovo odprtost za vsa lovska vprašanja in njegovo strpnost. Bodite prepričani, da ga bomo vedno ohranili v svetlem spominu.

*Dr. Gerhard Anderluh,
deželni lovske mojster Koroške*

Ob boleči izgubi Rada Pehačka izrekamo člani Društva slovenskih lovcev Furlanije-Juljske krajine »Doberdob« iskreno sožalje.

Ob smrti generala Pehačka izražamo člani Kluba prijateljev lova iz Celovca iskreno in globoko sožalje.

Mirko Kumer, predsednik

Pokrajinski svet italijanske lovske zveze za Furlanijo-Juljsko krajino izraža globoko sožalje ob smrti generala Pehačka.

Predsednik Antonino Zulian

V imenu italijanske lovske zveze iz Trsta izrekamo sožalje ob smrti generala Rada Pehačka in prosimo, da prenesete naše sočutje tudi njegovi družini.

Enzo Giovannini

Ob smrti vašega vsestransko cenjenega generala Rada Pehačka izrekamo iskreno sožalje. Neumornega spodbujevalca meddržavnih stikov v lovstvu bomo ohranili v častnem spominu.

Koroško lovstvo — okrajna skupina Velikovec

je rekel, je stalo z obema nogama na trdnih tleh. V neposrednem stiku z ljudmi je nabiral spoznanja ter nato tudi pritisnil, če je bilo treba, da je speljal dogovorjeno.

Z Zvezo borcev so ga ves čas vezale globoke korenine. Ko je postal predsednik borčevske organizacije v Ljubljani, je dejal: »Zavedam se, da borci svoje naloge nismo končali s koncem

vojne ali z upokojitvijo, temveč smo dolžni storiti več kot le doseči svoj življenjski minimum. Borci moramo še naprej pomagati družbi, ki je nastala prav z našo pomočjo, z našimi žrtvami. Če smo bili najzvestejši del slovenskega ljudstva med NOB, moramo biti to še naprej in s svojim delom zagotoviti kontinuiteto idej, za katere smo se borili!«

Takšen je bil Rado, toda ne samo v besedah. V tisto, kar je rekel, je bil tudi prepričan in je vsako zamisel z vsemi silami tudi uresničeval. Če so se mu pri tem postavljale na pot ovire, je znal tudi presneto zaropotati, da se je učinkovito slišalo daleč naokrog. Borčevska organizacija v Ljubljani se ima, med mnogimi drugimi storjenimi stvarmi, zahvaliti predvsem njemu za npr. počitniški dom v Banjolah in Klub invalidov v Ljubljani.

Ljudem, kakršen je bil Rado, gre za hvala, da je šel naš narodnoosvobodilni boj po poti ponosnega in odločnega punta, proti ponižanju in zatiranju, pa tudi, da se je naš poveljni razvoj gradil na zaupanju v človeka, v vrednote naše nove družbe, v sistem socialističnega samoupravljanja in na utrjevanju ugleda Titove Jugoslavije po širnem svetu.

Zato je in bo Radovo ime neizbrisno vklesano v slovenske in jugoslovanske anale.

Slava tovarišu Radu Pehačku!«

POSLOVILNE BESEDE LOJZETA BRIŠKEGA

»Dragi tovariš Rade, dragi lovske tovariši!

Sestavni del tvoje široke vojaške, politične in družbene angažiranosti je tudi lovske udejstvovanje, ki si se mu posvetil z vsem srcem in mu namenil veliko prostega časa, znanja in dela. Vse poveljno obdobje si bil v lovske vrstah in več kot 30 let organizator in aktivist lovske organizacije, najprej v Lovski zvezi Srbije, zatem Slovenije in Jugoslavije — med drugim tudi več let predsednik slovenske lovske organizacije.

Tvoje lovske udejstvovanje je neločljivo povezano z razvojem lovstva v naši družbi, z njegovo vpetostjo v splošni družbeni napredek, z utrjevanjem lovske organizacije in samoupravnih odnosov v njej.

Velike so tvoje zasluge za uveljavljanje sodobnih spoznanj pri varstvu in gojitvi divjadi ter za takšno vsebino

Lojze Briški se je od Rada Pehačka poslovil v imenu slovenskih lovcev Foto B. K.

dela in take odnose v lovskih organizacijah, ki odsevajo našo družbeno ureditev, se vanjo vključujejo in so njen aktivni dejavnik. Odločno si se zavzemal za tako pojmovanje lovstva, ki naj mu bo vodilo predvsem skrb za divjad in vzdrževanje čimbolj naravnega ravnovesja med živalskim in rastlinskim svetom in s tem očuvanje naše naravne dediščine. Sem sodi tudi tvoje prizadevanje za poglobljanje strokovnosti, za razvijanje lovske založniške dejavnosti, za moderno zasnovo slovenskega lovskega muzeja v Bistri — če naštejemo samo najpomembnejše ... Enako skrbno kot rast lovstva v Sloveniji si spremljal in spodbujal razvoj lovstva in lovske organizacije v Jugoslaviji. Odločno si se zavzemal za uveljavljanje enotnih načel in na njih grajeni praksi, še zlasti za družbeno lastnino divjadi, samoupravno organiziranost lovcev, lovske kulture in etiko. Vedno in povsod si si prizadeval za trdno povezanost, sodelovanje in medsebojno zaupanje lovskih organizacij v državi.

Tvoj pogled se pri tem ni ustavljal na mejah naše domovine. Vztrajno si utiral nova pota in oblike za povezovanje in sodelovanje lovskih organizacij na obmejnih območjih. Snoval in organiziral si številna srečanja z lovskimi organizacijami sosednjih držav in še posebej z obema slovenskima organizacijama v zamejstvu. Sadovi teh prizadevanj se kažejo v sedanjih dolgoročno zasnovanih ter številnih konkretnih oblikah uveljavljenega sodelovanja. Dragi Rado, zaradi vsestranske ustvar-

jalne dejavnosti in človeških vrlin si dosegel izjemen ugled in zaupanje med lovci ne samo v naši ožji, temveč tudi širši domovini in v tujini.

Vsega, kar si prispeval v naši družbi kot vojak, kot družbenopolitični delavec, kot lovec, si se loteval s tebi značilno voljo in življenjsko vedrino. Za skupne cilje in naloge si znal s preprosto in razumljivo besedo in zgle-dom pridobiti sodelavce in somišljenike. Pri uresničevanju skupno dogovorjenih nalog si bil vztrajen in nepopustljiv tako do sebe kot do drugih.

Bil si mož kratkih in klenih besed, mož akcije in dejanj. Vedno ti je bilo tuje vsako nepotrebno razpravljanje o težavah, ne da bi se dogovorili, kaj hočemo in kaj bomo storili.

Radi smo te imeli zaradi tvojih vedno iskrih misli, zaradi odkritosti, pa tudi zaradi tvoje notranjske trme. Povsod si bil dobrodošel in prijeten gost, tovariš — naš general, kot smo te navadno klicali.

Vsi smo vedeli, da si bil že vrsto let rahlega zdravja, čeprav sam tega zaradi svoje jeklene volje nisi kazal. Nasprotno, vedno si bil poln optimizma, načrtov in zanosa. Ko smo ti pred nekaj tedni čestitali k zlati plaketi revije Lovec, si bil prav takšen. Veselil si se avgustovskih poletnih dni in tvojega vsakoletnega lovskega pohoda v kočevske gozdove na klic srnjaka. Kdo bi tedaj slutil, da tega ne boš več doživel, da ne boš hodil po lovskih stezah. Pa ne zaradi plena, saj nisi bil nikoli lovec na trofeje, temveč predvsem, kot si vedno dejal, zaradi tega, ker ti je to pomenilo vir novih moči in zdravja.

Dragi Rado, od tebe se poslavljamo s hvaležnostjo za vse, kar si nam dal kot človek, kot borec in kot lovec, in s trpkim spoznanjem, da smo izgubili resničnega tovariša.

Tvoji soprogi Metki, hčeri Marjeti ter drugemu sorodstvu stojimo v njihovi bolečini ob strani in jim izrekamo globoko sožalje.

Člani predsedstva LZS na častni straži ob žari s posmrtnimi ostanki Rada Pehačka Foto B. Krže

September – najpomembnejši čas za odstrel srn in mladičev

Blaž Krže, strok. sekretariat LZS

Srne in mladiči so prav tako pomemben del letnega načrta odstrela srnjadi kot srnjaki. Še več, z odstrelom srn in mladičev uravnavamo prirastek, številčnost populacije in njeno starostno strukturo.

Socialno zrele srne v starosti od 3 do 7 let so temelj ženskega dela populacije srnjadi, število in kakovost mladičev pa sta odvisna tudi od drugih vplivov v naravnem okolju.

Pomanjkanje razpoznavnih in ocenjevalnih znakov pri srnah pomeni še dodatno težavo za pravilno presojo v naravi oz. pred odstrelom. To in pa dejstvo, da podcenjujemo pomen odstrela srn in mladičev, pa je populaciji srnjadi v večjo škodo kot menimo, še zlasti, ker se posledice takih napak stopnjujejo iz leta v leto. Najbolj izrazito opozarja na to vrsta tako imenovanih merljivih kazalcev (npr. upadanje telesnih tež).

Ko se poletje prevesi v jesen, se prične spreminjati tudi dnevni urnik (ritem) srnjadi. Z začetkom jesenskega prebarvanja srnjad postaja opreznjša ter se vedno bolj zadržuje v gozdu. Še zlasti to velja za območja z gozdnim obrodом (kostonj, želod, žir), ki srnjadi pomeni osnovni vir za pridobivanje jesenske tolšče. Pri tem se pospeši tudi prebarvanje, še zlasti po sušnih obdobjih (!). Zaradi obilice hrane se srnjad tudi manj giblje, kar ustvarja vtis, da je srnjadi manj kot sicer. Pri odstrelu srn in mladičev se srečujemo tudi z vrsto vremenskih težav (krajši dan, deževna ali sušna obdobja). Proti omenjenim vplivom se v nekaterih drugih državah borijo s spremenjenimi lovniimi dobami. Tako je npr. odstrel srn v Holandiji dovoljen vse do 15. marca, drugje z odstrelom srn in mladičev prično že s 1. junijem (Madžarska). To je mogoče le v loviščih z izšolano poklicno čuvajsko službo, čeprav nam mora biti jasno, da odstrel vodeče srne ni nič manj ne-

lovski v juniju kot v septembru ali oktobru.

Zaradi razmeroma skrivnega načina življenja srnjadi, čeprav posamezne živali vidimo pogosto, tudi tu velja, da je najrealnejše izhodišče za ocenjevanje številčnosti in odstrela treba graditi na sistematičnem opazovanju srnjadi v celotnem lovišču, še zlasti v času rasti rogovja, razporejanja po teritorijih, pri pomladanski in jesenski menjavi dlake, pri poganjanju in vodenju mladičev.

Z odstrelom srn in mladičev je torej treba pričeti dovolj zgodaj, to je v septembru, ko naj bi odstrelili $\frac{3}{4}$ od načrta in le preostanek do konca leta. To je predpogoj, da v kasnejših mesecih med srnjad ni potrebno posegati redukcijsko. Najpomembnejše je torej izpolniti odstrel tako, da ne bomo odstrelili vodeče srne. Osiroteli mladiči so, čeprav ne sesajo več, zaradi izgube matere tako pri-

zadeti, da v telesnem razvoju povsem zaostanejo in se v najboljšem primeru razvijejo v šibkega lanščaka ali mladico. Zaostanka v telesnem razvoju pa kasneje ne morejo nadomestiti.

V nižinskih loviščih, kjer se srnjad kasneje združuje tudi v večje trope, je veliko boljše dovolj zgodaj odstreliti vse šibke srne z mladiči vred, kot pa kasneje v veliko težjih pogojih za ocenjevanje odstreljevati srnjad iz večjih tropov. Med mladiči srnjadi, ki morajo biti v celotnem odstrelu močno zastopani, posegamo predvsem med srnice. Srnjačkov je dovoljeno odstreliti le toliko, da se pokrije strukturni in količinski »primanjkljaj« v razredu enoletnikov (B lanščakov). Ob tem velja opozoriti, da dobro razvitega srnjačka — mladiča, ki ima že v septembru močno razvite rožnice, ne smemo v preveliki vnemi zamenjati z leto starejšim, šibkejšim vrstnikom.

Pri odstrelu srn in mladičev moramo upoštevati tudi srnino materinsko vlogo. Med srnami izbiramo telesno šibkejšo in jih odstrelimo z mladiči vred — vendar ob doslednem spoštovanju železnega pravila: najprej mladič — potem srna!

Foto F. Bajt, Diana

Zajcu je potrebna še nadaljnja zaščita

Ne povečajmo odstrela zajca!

Lojze Černe, strokovni sekretariat LZS

Pred leti smo upravičeno ugibali, kaj bo z usodo zajca, saj je njegovo število dvajset let nenehno upadalo in smo se že bali, da je ogrožen njegov obstoj. Odstrel zajca je v zadnjih letih upadel na petino nekdanjega odstrela.

Že v lanskem letu pa smo z zadovoljstvom ugotovili, da številčnost zajca ni še naprej upadala, nasprotno, se je še celo nekoliko popravila. Letošnja, za enkrat šele ustna poročila, ki jih dobivamo od vsepovsod, pa govore že o kar pretiranem porastu številčnosti zajca. Pri teh poročilih pa moramo biti zelo previdni, saj je znano, da imajo lovci zelo velike oči. Če vidi zdaj nekdo pet ali deset zajcev, že govori, da jih je toliko, da se je bati, da katerega ne pohodi. Lovci zdaj primerjajo število zajca s številom izpred let, ko si komaj kje videl kakega zajca. Nekaj več opazjenih zajcev še ne pomeni, da se je številčnost že dvignila na zadovoljivo mejo. *Prikazovanje pretirane številčnosti vodi le k želji po povečanju odstrela.* Številne lovške družine so tako že za letošnje leto dvignile plan odstrela zajca tudi za sto odstotkov. To pa ni prav! Stalež zajca se še zdaleč ni tako popravil, da bi lahko kar takoj dvigali plane odstrela. Še zdaleč ne moremo primerjati sedanjo rahlo povečano številčnost z nekdanjo in preteči bo moralo še nekaj let, preden bomo s stanjem zajca lahko zadovoljni. Če bomo takoj postrelili tistih nekaj več zajcev, bomo čez leto ali dve znova tarnali o usodi zajca in spet bomo ugibali o vzrokih, zakaj je izginil.

Želja vseh lovcev je, da se stalež zajca popravi do takega števila, da bomo spet lahko prirejali prave zajčje love; love, kakršni so bili pred leti, ko je imel vsak udeleženec lova priložnost vsaj po enkrat streljati na zajca, oziroma ko je po končanem lovu imel vsak lovec svojega zajca. Ne delajmo si utvar, da je to že lov, če lahko danes skupina 50 ali 100 lovcev v enem dnevu ustrelji 10 zajcev, pred leti

pa je na istem lovu padel samo en zajec. Lov na zajca je družabni lov, ki lovce druži in povezuje. Če želimo to doseči, potem mora biti številčnost zajca taka, da so vsi udeleženci lova zadovoljni. Ne pa, da »ta boljši štantarji« ustrelijo zajca, vsi drugi lovci pa jim to zavidajo.

Prav zdaj, ko se številčnost zajca rahlo dviga, velja skrbno razmisliti, kako z zajcem gospodariti, da ga bomo v prihodnje trajno ohranili v primerni številčnosti, ne pa da bi z nepremišljenim previsokim odstrelom spet znižali njegovo številčnost na kritično mejo.

Da se številčnost zajca trenutno izboljšuje, je vzrok v izboljšanju istih dejavnikov, zaradi katerih je številčnost pred leti upadla. Čeprav smo o vzrokih za znižanje staleža zajca in male divjadi na sploh že dosti razpravljali, ni odveč, če osnovne vzroke ponovno naštejemo, saj se ravno ti zdaj naglo izboljšujejo. Številčnost zajca je upadla predvsem zaradi poslabšanja njegovega življenjskega okolja

zaradi razvoja kmetijstva, urbanizacije, cestnega prometa, poslabšanja vremenskih razmer, prevelike razmnožitve plenilk in previsokega odstrela v povojnih letih.

ŽIVLJENJSKE RAZMERE ZAJCA SE IZBOLJŠUJEJO

Izboljšanje življenjskih razmer za zajca zasledimo skoraj po vsej Sloveniji, še zlasti pa tam, kjer je ostala obdelava zemlje v drobni kmetijski posesti. Razmere se izboljšujejo še posebno v predelih, kjer so doslej opuščali obdelavo njivskega sveta. To so predvsem hribovski, pa tudi nekateri ravninski predeli, kjer se pojavlja spet več njivskega sveta in kar je še bolj pomembno, spet se pojavlja več njivskih kultur. Obdelan njivski svet se večja, struktura poljščin pa je spet bolj pestra, kar daje boljše življenjske možnosti za razmnoževanje zajca. Tudi tam, kjer intenzivno obdelujejo obsežne njivske površine, se razmere deloma iz-

Da se številčnost poljskega zajca povečuje, je vzrok v izboljšanju istih dejavnikov, zaradi katerih je številčnost pred leti upadla

Foto M. Hain, Diana

boljšujejo. Prej so v glavnem sejali silažno koruzo, danes pa spet različne kmetijske rastline, zlasti pa pšenico in druga žita, ki dajejo mali divjadi nekaj več možnosti za preživetje.

Tudi v prihodnje je pričakovati, da se bodo razmere za zajca postopoma izboljševale, saj bomo morali počasi obdelati ves nekdanji njivski svet, ki je zdaj opuščen in za zajca praktično izgubljen. Razširitev in izboljšanje življenjskih razmer pa hkrati pomeni večjo številčnost zajca, kar moramo že upoštevati in dati zajcu možnost, da se namnoži. Pri izboljšanju življenjskih razmer moramo vsekakor upoštevati tudi izboljšanje vremena. Če bo nastopilo obdobje bolj ustaljenih vremenskih razmer, toplejših let, kot je bilo lansko leto in kot je v letošnjem, bo to tudi eden pomembnih dejavnikov, da se bo številčnost zajca znatno povečala. Ugodne vremenske razmere imajo namreč odločujoč vpliv na prirastek male divjadi.

Še bolj kot se že kaže vpliv izboljšanja okolja, so se za zajca trenutno zelo izboljšale razmere zaradi znižanja številčnosti plenilcev, zlasti lisic. Lisica je bila v zadnjih dvajsetih letih glede na drugo divjad preveč številna. Mala divjad in še posebno zajec pa ne prenese velikega števila plenilcev. To so

vedeli lovci že nekdanj, saj je bilo pokončevanje plenilcev eden najpomembnejših ukrepov pri gojitvi male divjadi. Plenilce so lovili lovci na vse mogoče načine. Za odstrel ali pokončevanje plenilcev so bili lovci tudi stimulirani z različnimi nagradami oziroma priznanimi vrednostnimi točkami. Posledica opustitve raznih načinov lova na plenilce je bila prevelika namnožitev lisic. Zaradi prevelike številčnosti le-teh pa je, kot vemo, sledil pojav stekline, ki je danes zajela domala že vso Slovenijo. Steklina zdaj mnogo bolj kruto posega med te plenilke kot vsi prejšnji načini pokončevanja.

Lovci sami so hitro opazili, da je za pojavom stekline številčnost zajca takoj narasla. To tudi ni čudno, saj ni malo lovskih družin, v katerih je v prejšnjih letih znašal odstrel tudi do 100 lisic na leto. Pri takem številu lisic gre lahko zahvala samo zajčji trdoživosti, da se je sploh še ohranil, pa čeprav v majhnem številu. Porast številčnosti zajca, ki je sledil steklini, je zadosten dokaz, da mala divjad ne prenese velikega števila plenilcev in je samo puška premalo, da bi te lahko držali na kratko.

Za znižanje številčnosti zajca lahko iščemo vzrok tudi v dolgoletnem previsokem odstrelu. Zajec je v pojovnem obdobju dolgo plačeval

davek za vso lovsko dejavnost in šele kasneje, ko je številčno močno upadel, je prevzela njegovo vlogo srnjad in druga velika divjad. Odstrel zajca v zadnjih nekaj letih ni bil pretiran in tako je tudi znižanje odstrela ali realnejše načrtovanje odstrela bistveno pripomoglo, da stalež zajca ni več tako skokovito upadal in da se je ohranil v takem številu, da si lahko zdaj ob izboljšanju splošnih razmer hitro opomore.

Prav zdaj, ko se stalež zajca popravlja, je velika nevarnost, da ga s povečanim odstrelom spet spravimo na tla, ko se sama po sebi ponuja priložnost, da se zajec spet namnoži. Naloga celotne lovske organizacije, posebno še lovskih družin, je, da prav v tem času razmislimo, kako ukrepati, da se zajec spet namnoži; to pa je mogoče le, če ga, tako kot zadnjih nekaj let, še za nekaj let vsaj delno zaščitimo.

NAJPOMEMBNEJŠE JE PRAVILNO NAČRTOVANJE ODSRELA

Najpomembnejši ukrep, da se številčnost zajca dvigne do želene višine, je vsekakor še nadaljnja zaščita z nizkim odstrelom ali še bolje, z nekajletno popolno zaščito. Odstrela zajca zdaj ne smemo povečati kar takoj. Zajcu v prid bi bilo, da bi ostal odstrel vsaj nekaj let na ravni realiziranega odstrela iz leta 1981. In prav bi bilo, da bi vse lovske organizacije sprejele sklep, da odstrela zajca ne povečajo še za nadaljnja tri leta. Vsi izgovori lovcev, da je letošnji plan odstrela še postavljen in ga je treba izvesti, niso nobeno opravičilo, da ne bi sprejeli sklepa o zaščiti zajca. Plan še ni realizacija odstrela. Odstrel lahko načrtujemo, ni pa nujno, da ga izvedemo. Celo napako je, da se plana odstrela, ki je postavljen spomladi, strogo držimo. Odstrel je odvisen od vsakoletnega prirastka, ki pa ga je mogoče ugotoviti šele jeseni, tik pred lovom. Letošnji plan odstrela lahko zato mirne duše spremenimo in ga znižamo na odstrel iz leta 1981, po načelu dobrega gospodarja, ki varčuje takrat, ko je kup velik. Zavedajmo se, da se bo številčnost zajca popravila le, če bomo dali zajcu možnost, da se namnoži, ne pa da sproti postrelimo ves njegov prirastek.

Lov na malo divjad se sme izvajati le s preizkušenim lovskim psom — prinašalcem
Foto P. Adamič

Drug zelo pomemben ukrep za zvečanje staleža zajca je sprememba v lovni dobi. Zajcu v prid je, da ga začnemo loviti čim bolj zgodaj, tako da ga lovimo v oktobru in novembru, v decembru pa naj bo že popolnoma zaščiten. Pri zajcu so namreč pogini največji v jesenskem času od septembra do sredine novembra. Če lovimo zgodaj, izvajamo odstrel tudi pri zajcih, ki bi sicer poginili, če pa izvajamo glavni ali celotni plan odstrela šele decembra, potem ga izvajamo na najbolj zdravih zajcih, nosilcih bodočega zaroda. Za lovce je seveda ta ukrep zelo nesimpatičen ali tudi nesprejemljiv, saj vemo, da vsi želijo streljati zajca šele pozimi. Ker pa želimo, da se številčnost zajca popravi, se ne smemo ozirati na želje lovcev, ampak moramo vse ukrepe prilagoditi zajcu v prid in ne lovcem. Pri odločanju za nekajletno delno zaščito zajca velja še kako razmisliti tudi o ukrepu, da v decembru vsaj za nekaj let opustimo lov na zajca.

ZNIŽEVANJE ŠTEVILA PLENILCEV

Med izredno pomembne ukrepe za izboljšanje številčnosti zajca moramo uvrstiti tudi stalno skrb za znižanje števila plenilcev. Ne smemo misliti, da je to že opravila steklina. Lisice se lahko že v nekaj letih ponovno namnože do prevelikega števila, ki je lahko spet usodno za zajca. Zato ni odveč, če takoj razmišljamo o raznih načinih lova na lisice, kot so bili vpeljani nekdaj. Prav tako bo treba spet zainteresirati lovce za razne načine lova in spet uvesti posebne nagrade ali vrednostne točke za pokončevanje plenilcev. Lovci smo naposled tudi moralno odgovorni, da med drugim preprečujemo bolezn pri divjadi, še zlasti pa bolezn, ki so nevarne za zdravje ljudi in domačih živali. S skrbjo za to, da bo številčnost lisic čim manjša, najuspešneje preprečujemo pojav stekline. Pri tem pa se bo nujno treba posluževati raznih načinov lova in ne samo puške. Bojazni, da bi lisico izkoreninili, ni, saj so to že marsikje poskušali, vendar brez uspeha.

SKRB ZA USTREZNO NARAVNO OKOLJE IN HRANO ZAJCA

Med ukrepi, ki so pomembni za povečanje številčnosti zajca, smo našli tudi izboljšanje okolja. Lovci sicer na izboljšanje okolja skoraj ne moremo vplivati, saj se bo okolje izboljševalo v skladu z nadaljnjim razvojem kmetijstva, vendar pa kljub temu lahko z določenimi ukrepi ublažimo pomanjkljivosti okolja v raznih kritičnih obdobjih, ki se pojavljajo za divjad. Največja omejitev, ki odloča o številčnosti, je zima z vsemi svojimi posledicami, kot so mraz, pomanjkanje hrane in pomanjkanje potrebne zavetja za divjad. Pri uvajanju sodobnega načina gospodarjenja s kmetijskimi zemljišči in tudi gozdovi nastopa v zimskem času občutno pomanjkanje naravne hrane. Polja ostajajo po jesenskem spravilu prazna, preorana, tam kjer so kozolci, ostajajo ti prazni, v gozdovih pa ni prave podrasti — grmovne hrane. Če je poleti hrane za milijone živali, pa tega nikakor ne moremo trditi za zimo. Bolj kot lovci že razmišljajo o povečanem odstrelu zajca, bi morali razmišljati o dodatnem zimskem prehranjevanju. Zajec je sicer zelo skromen, nezahteven in prilagodljiv, zato mu s še tako malenkostno pomočjo veliko pomagamo. Za dodatno zimsko prehranjevanje pridejo najbolj v poštev krmne njive, ki jih zasajamo z zimzelenimi rastlinami, še posebej z ohrovtom. Zajci se zbirajo na njivah in prihajajo tudi precej od daleč. Povsod, kjer so kmečki kozolci, se dogovorimo s kmeto-

valci, da pustijo v kozolcih nekaj sena ali detelje, ali pa kozolce lovci sami založimo. Kjer ni kozolcev, jih morajo lovci sami postaviti. Na vsakih 100 ha lovišča za zajca bi morali postaviti po eno krmišče, mali kozolček ali krmilne jasli, ki so lahko stalne ali prenosne. Te založimo s senom ali deteljo. Na krmišča pa lahko pokladamo tudi sočno hrano, korenje, peso, repo in kavljvo. Ne pozabimo, da so zajci pozimi vedno najraje zahajali h kozolcem — ne občudovat njihovo krajinsko znamenitost, ampak si napolnit želodec.

K izboljšanju zimske prehrane sodi vsekakor tudi skrb za obnovo grmišč — remiz. Za grmovno podrast poskrbimo najlažje tako, da se dogovorimo z gozdarji, da s posebnim režimom sečnje poskrbe, da se v ravninskih gozdovih ohranja trajna podrast. To se doseže s sekanjem na goloseke v obliki stalnega kolobarjenja. Povsod, kjer je mogoče, pa lahko za grmišča poskrbe tudi lovci sami s sekanjem že previsokih grmišč in tudi z zasajanjem novih remiz.

Našeli smo nekaj najbolj bistvenih ukrepov, s katerimi lahko pospešimo naraščanje številčnosti zajca. Ko bo številčnost zajca primerna danim življenjskim razmeram in ko bo možen večji odstrel, bo treba vzdrževati zajčji stalež na enaki višini s pravilno načrtovanim odstrelom, na osnovi ugotavljanja vsakoletnega prirastka.

Pri razpravljanju za ali proti zaščiti zajca se spomnimo določila lovskega zakona, ki postavlja na prvo mesto varstvo in gojitev divjadi in šele nato lov!

Generalna skupščina CIC v Dubrovniku

Veljko Varičak

Od 16. do 20. maja letos je bila v Dubrovniku 30. generalna skupščina Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi (CIC). Moto te skupščine je bil: »Lovska zakonodaja v službi zaščite divjadi«. To je bilo prvič v dvainpetdesetih letih, od kar obstaja ta mednarodna lovska organizacija, da je bila skupščina v Jugoslaviji. Generalno skupščino CIC je v Dubrovniku v imenu Lovske zveze Jugoslavije organizirala Lovska zveza Hrvaške ob pomoči dubrovniških lovcev in turistične agencije Emona-Glob-tour.

Slovesna otvoritev generalne skupščine CIC se je začela z nastopom dubrovniške mestne godbe in mešanega pevskega zbora »Libertas«, ki je zapel staro dubrovniško pesem »Himna svobodi«. Nato sta več kot 350 delegatov iz 32 držav z vsega sveta pozdravila predsednik CIC Alfonso Urquijo in v imenu zveznega izvršnega sveta njegov član dr. Nedeljko Mandić.

Generalna skupščina CIC je potekala po že ustaljenem dnevnem redu. Dan pred skupščino je bil strokovni simpozij o lovski zakonodaji, o katerem je obširno poročal že Peter Šuler v Lovcu št. 7/8-83. V eni naslednjih številc Lovca pa bomo objavili tudi povzetek glavnega referata s tega simpozija, ki ga je imel prof. dr. Ernest Petrič.

Po običajnih poročilih o dejavnostih administrativnega sveta CIC in delu komisij ter delovnih skupin v obdobju med dvema skupščinama in po potrditvi sprejema novih članov je delo generalne skupščine potekalo po komisijah in delovnih skupinah. V našem poročilu se bomo omejili le na delo tistih, ki je zanimivo tudi za bralce našega glasila.

Komisija za veliko divjad Evrope in Azije je svoje delo usmerila na verifikacijo sklepov, sprejetih v delovni skupini za lovske škode v Salzburgu leta 1982 (glej članek Blaža Kržeta, Lovec št. 5/83) in strokovnega posvetovanja v SSSR, Soči

leta 1982 (glej članek Blaža Kržeta v Lovcu št. 4 in 5/1983).

Največ pozornosti pa je bilo posvečene rezultatom delovne skupine Gamsi, ki je zasedala v Ljubljani oktobra 1982 (glej poročilo V. Varičaka, Lovec št. 5/83). Po izčrpnih in kritičnih obravnavi referatov, podanih na sestanku delovne skupine Gamsi v Ljubljani, je komisija CIC za veliko divjad Evrope in Azije sprejela resolucijo, ki jo zaradi izjemnega zanimanja naše lovske javnosti prav za gamse objavljamo v celoti:

Na povabilo jugoslovanske delegacije je komisija za veliko divjad Evrope in Azije 29. in 30. oktobra 1982 v Ljubljani že drugič obravnavala gamsa. Prvi delovni sestanek na to temo je bil novembra 1976 prav tako v Ljubljani. Na sestanku so bili navzoči delegati iz osmih držav. Stanje gamsov je bilo prikazano v poročilih iz naslednjih dežel: Bolgarije, Zvezne republike Nemčije, Francije, Grčije, Italije, Jugoslavije, Avstrije, Romunije, Švice, Španije in Češkoslovaške.

Generalno skupščino CIC v Dubrovniku je odprl njen predsednik Alfonso Urquijo

Foto H. Tomiczek

Stanje gamsov:

Dozdeva se, da obstoj posameznih gamskih populacij ni zagotovljen, nekatere pa so celo ogrožene.

Vzroki:

Po eni strani je vzrok v stalnem in celo naraščajočem vznemirjanju zaradi razvijajočega se turizma, po drugi strani pa tudi ponekod nepravilen lov kot posledica deloma napačnih smernic za odstrel, ki ne upoštevajo v zadostni meri naravne sestave gamsje populacije, in ponovno razvijajoča se reja ovac in koz, ki prinaša s seboj tako konkurenčnost v prehrani (pri paši) kot nevarnost okužb z nalezljivimi boleznimi.

Komisija priporoča naslednje ukrepe:

Lovsko potrebno uravnavanje številčnosti gamsov se mora ravnati po biološki strukturi gamsov in upoštevati krajevne, geografske in podnebne razmere. To pomeni, da je v klasičnih gamskih biotopih (v visokogorju), kjer narava praviloma po lastnih zakonih močno posega v razred mladih, v tem razredu potrebno le manjše poseganje lovcev v populacijo.

Močnejše poseganje v ta razred pa je potrebno pri redukcijskih odstrelih in povsod tam, kjer je prirastek zaradi posebno ugodnih podnebnih razmer nadpovprečen in kjer je naravnih regulatorjev malo ali jih sploh ni. Pomembno pa je ohraniti številčno bogat srednji razred!

Ker prihaja zaradi zvečane stopnje umrljivosti (mortalitete) pri moškem spolu do presežka koz, komisija zelo priporoča, naj lovci v gamskih populacijah vzpostavijo in ohranijo kar se le da uravnoteženo spolno razmerje.

Ob izbruhih kužnih bolezni (garje, gamsja slepota itd.) je treba nujno pri-zanašati vsem zdravim živalim ter se izogibati vsakemu nepotrebnemu vznemirjanju.

V interesu mednarodne primerljivosti bi bilo treba uvesti enotno določanje starosti gamsov po rogljih. Starost v dopolnjenih letih je enaka številu letnih

obročkov na roglju, od katerega odštejemo zadnji (začeti) obroček. Komisija z zadovoljstvom ugotavlja, da se v zadnjih letih zavzema za gamse tudi znanost. Zato priporoča, naj bi intenzivno nadaljevali tako z osnovnim kakor tudi s praktičnim raziskovanjem, oziroma naj bi iskali možnosti za preprečevanje nadaljnjega izbruha gamsjih garij. Te raziskave bi bilo treba odločno pospeševati in vzpostaviti mednarodno menjavo izsledkov pod okriljem CIC.

Priporočila vladam držav-članic s populacijami gamsov:

Da bi omogočili ohranitev še živečih velikih sesalcev v gorskih predelih ter zagotovili in izboljšali naravne življenjske razmere za gamse, bi bilo treba bodisi z zakonom (kakor npr. v Zvezni republiki Nemčiji) ali po dogovoru vseh zainteresiranih osnovati »cone miru«.

Seja komisije za lov v umetnosti, lovsko zgodovino in lovske muzeje

Foto H. Tomiczek

Komisija za malo divjad je ugotovila, da sta intenzivni razvoj in uvažanje industrijske proizvodnje v kmetijstvu (zlasti povečana uporaba herbicidov in pesticidov, spremembe v okolju ter uporaba raznih agrotehničnih sredstev) precej prispevala k ogrožanju raznih vrst male divjadi, zlasti poljske jerebice, fazana, zajca ipd. Komisija zato priporoča za lovstvo pristojnim organom v posameznih državah, da upoštevajo tudi življenjske potrebe male divjadi in se lotijo ukrepov, da bi izboljšali življenjske razmere za te vrste divjadi.

Komisija za ptice selivke je pripravila priporočilo vsem državam na svetu, da opravijo inventarizacijo posameznih populacij ptic selivk, njihovih stanišč, njihove številčnosti in razširjenosti. Kaže se potreba po ugotovitvi selilnih poti posameznih vrst ter po nadzoru nad izvajanjem odstrela, tako da ne bi postale ogrožene tiste vrste, katerih številčnost upada. Treba bo ustanoviti poseben sklad, iz katerega bi krili stroške raziskovanja tistih vrst selivk, katerih številčnost je že ogrožena.

Komisija za lovsko fotografijo je vzela na znanje, da se je Mednarodno združenje za lovsko fotografijo uveljavilo v svetu in je zato sprejela to organizacijo za svetovalca in za strokovni organ komisije.

Ravno tako je komisija sprejela jugoslovanski predlog (predlog Kluba Diana), da se vsem organizatorjem svetovnih, mednarodnih ali nacionalnih razstav, ki so pod pokroviteljstvom CIC, svetuje, da na le-teh ob razstavah lovskih trofej organizirajo tudi razstave lovske fotografije. Razstave lovske fotografije pa naj bodo organizirane v skladu z etičnimi in moralnimi načeli, ki jih vsebuje novi kodeks o obnašanju fotolovcev, ki ga je sprejelo Mednarodno združenje za lovsko fotografijo v Budimpešti marca 1983. *Komisija za lov v umetnosti, lovsko zgodovino in lovske muzeje* je ugotovila, da je bil Katalog lovskih muzejev in lovskih zbirk v Evropi (glej prispevek V. Varičaka v Lovcu št. 7/8-83) dobro sprejet, tako v strokovnih muzejskih kot lovskih krogih. Zato si je komisija zastavila nalogo, da pripravi podoben katalog tudi za lovske muzeje in lovske zbirke v zunaj evropskih državah.

Komisija za lovske trofeje je na osnovi predloga delovne skupine

Muflon v Brnu januarja 1983 pripravila predlog o spremembi formule za ocenjevanje rogov muflona. Bistvo te spremembe je, da se razkrečenost rogov meri samo preko polžev. O podrobnostih bomo objavili članek v naslednji številki Lovca.

Poleg tega je bil sprejet tudi predlog, da se za gamsje roglje podeljujejo medalje ločeno po spolih, kar je razvidno iz tabele.

Komisija je tudi predlagala, da se vrhunske trofeje, ki pridejo v poštev za svetovnega ali nacionalnega prvaka, lahko uradno ocenijo in razglasijo za prvake razen na razstavah, ki so pod pokroviteljstvom CIC, tudi na generalnih skupščinah CIC.

Pri ocenitvah trofej, ki kandidirajo za novega svetovnega prvaka, je treba v komisijo povabiti tudi predstavnike dežele, iz katere je dosedanji prvak.

Delovna skupina za lovsko zakonodajo je izrazila priznanje jugoslovanskim kolegom, ki so pripravili primerjalno študijo o 24 nacional-

MERILLO ZA PODELJEVANJE MEDALJ GAMSJIM ROGLJEM

medalja	gams — kozel	gams — koza
bronasta	100,00—104,99 točk	95,00— 99,99 točk
srebrna	105,00—109,99 točk	100,00—104,99 točk
zlata	110,00 in več točk	105,00 in več točk

Gams z Velega polja

Foto J. Černač, Diana

nih zakonih, ter poudarila potrebo, da bi se sestanki te skupine nadaljevali s tem, da bi obdelovali tisto pravno problematiko, ki je zanimiva za vse.

Ravno tako je delovna skupina za lovsko zakonodajo ugotovila, da velika večina novih lovskih zakonov temelji na osnovnih načelih Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi CIC ter poudarja, da bo treba starejše, že zastarele zakone uskladiti s temi načeli.

Med tem zasedanjem generalne skupščine CIC sta bili organizirani tudi dve strokovni ekskurziji — v narodni park na otoku Mljet in v znano gamsje lovišče na Biokovem nad Makarsko. Zlasti slednja je bila s strokovnega stališča izredno zanimiva, saj je to območje, kjer so bili gamsi naseljeni šele pred kratkim in so se odlično prilagodili temu svetu ter se razširili prostorsko in številčno. Ocenjujejo, da je to prav gotovo ena najuspešnejših novih naselitev gamsov v Evropi in ta populacija gamsov je znana po nadpovprečno močnih roglih.

Na zaključnem zasedanju generalne skupščine Mednarodnega sveta CIC so bili predlogi komisij in delovnih skupin sprejeti. Generalna skupščina CIC je na predlog žirije za podelitev kulturnih nagrad CIC podelila strokovno nagrado za leto 1983 Lovski zvezi ČSSR za najnovejšo izdajo lovskega učbenika, namenjenega za izobraževanje lovcev, in literarno nagrado — pismrtno — madžarskemu lovske-

pisatelju in fotografu Laszlu Stundinki.

Predsednik nemške lovske zveze dr. Gerhard Frank je generalno skupščino opozoril na velike probleme, ki se v zadnjem času pojavljajo zaradi obolenja in odmiranja gozdov. Vzrok so strupeni plini, saj je ugotovljeno, da samo zahodnonemška industrija kot stranski proizvod izpušča iz svojih tovarniških dimnikov v zrak 3,6 mio ton žveplovega dioksida (SO_2) na leto, kar povzroča kisli dež. Ta je danes največja nevarnost za normalen razvoj gozdov in kakor govore švedske izkušnje, tudi za živali v vodi. Na Švedskem so nekatera jezera že toliko zakisana, da postrvi v njih ne morejo več živeti. Predlagal je, naj se lovci in lovske organizacije aktivno vključijo v prizadevanja vseh pobudnikov za zdravo in čisto okolje in naj zahtevajo, da velika industrija začne uporabljati takšne čistilne naprave, da njeni izpušni plini ne bodo več ogrožali rastlinstva in živalstva.

V zaključnem govoru je predsednik CIC Alfonso Urquijo izrekel vse priznanje Jugoslaviji in jugoslovanski lovski organizaciji ter zlasti podpredsedniku CIC Marku Bulcu in predsedniku Lovske zveze Jugoslavije Božidarju Bulatoviću. Poudaril je, da je v svetu od nekdaj znana visoka strokovna in organizacijska moč jugoslovanske lovske organizacije ter da je Jugoslavija znana kot izredno bogata z različnimi vrstami kakovostne lovne div-

jadi. Pri tem je poudaril, da je to vsekakor velika zasluga predsednika Tita, ki so ga kot znanega ljubitelja divjadi in lova ter kot pobudnika take sodobne ureditve lovstva in organiziranosti lovske organizacije v Jugoslaviji kot prvega državnika v svetu odlikovali z zlatim znakom CIC.

Na koncu pa je predsednik Lovske zveze Jugoslavije Božidar Bulatović izročil zlati red za lovske zasluge Mednarodnemu svetu za lovstvo in ohranitev divjadi CIC in njegovemu predsedniku Alfonso Urquiju, s katerim ju je odlikovala Lovska zveza Jugoslavije za izjemne zasluge pri širjenju sodobnih strokovnih pogledov in etičnih načel v lovstvu posameznih držav članic CIC ter pospeševanju lovske stroke v različnih državah sveta. Naše poročilo lahko sklenemo z ugotovitvijo, da so delegacije, navzoče na generalni skupščini CIC, zelo ugodno ocenile to manifestacijo, ki je bila vsekakor ena najboljših tako v organizacijskem kot tudi v strokovnem pogledu. Z odlično pripravo te mednarodne lovske manifestacije pa je jugoslovansko lovstvo ponovno potrdilo, da je sposobno pripraviti tudi najzahtevnejše mednarodne lovskostrokovne sestanke, kar je vsekakor tudi zasluga samoupravne organiziranosti našega lovstva in prostovoljnega dela njenega članstva.

Dr. G. Frank je gen. skupščino CIC opozoril na nevarnost kislega dežja, zaradi katerega gozdovi izumirajo

Foto N. I.

Strelsko prvenstvo Lvske zveze Slovenije za leto 1983

Narcis Družina, predsednik komisije za strelstvo pri LZS

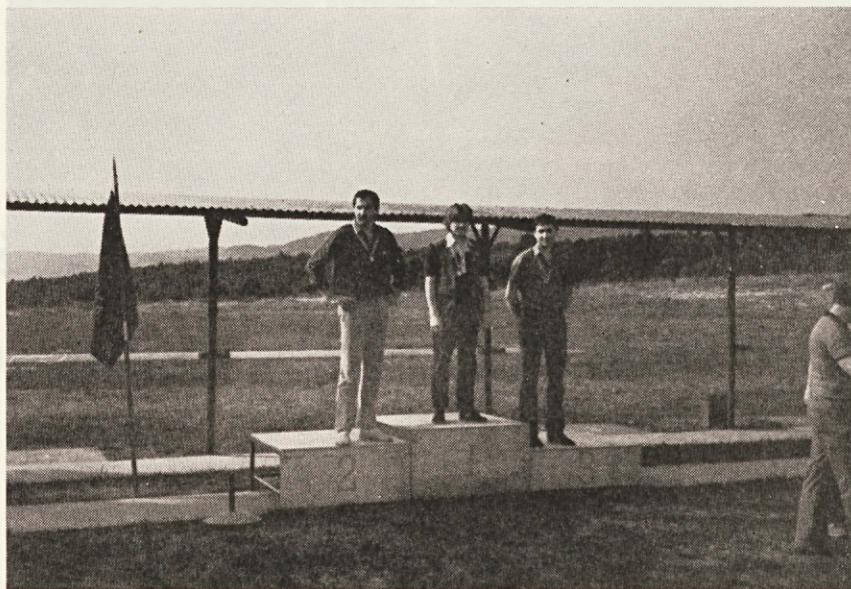
Kot vsako leto smo tudi letos kot vrhunec strelskih tekmovanj v LD in ZLD organizirali republiško prvenstvo v streljanju za člane lovskih druŹin in delavce OZD za lovstvo.

Tekmovanje je bilo v soboto, 25. junija in nedeljo, 26. junija. Na prvenstvu so sodelovali predstavniki vseh ZLD in OZD, od zamejskih druŹtev pa ekipa slovenskega lovskega druŹstva Furlanije-Juljske krajine — »Doberdob«. Organizacijo prvenstva je prevzela ZLD Postojna in pripravila tekmovanje na strelišču v Kazljah pri SeŹani. V imenu vseh nastopajočih ekip se še enkrat zahvaljujemo organizatorju za vzorno izpeljano tekmovanje. Res je bilo nekaj pomanjkljivosti, predvsem pri streljanju na tarčo »beŹeči merjasec«, vendar teh ne gre pripisati organizatorju, temveč predvsem veljavnim tekmovalnim pravilom, ki jih bo treba za prihodnja tekmovanja vsaj deloma spremeniti.

Izredno lepo vreme je pozdravilo vse nastopajoče Źe na uradnem treningu v petek in se je nadaljevalo tudi v soboto in nedeljo.

Vsi tekmovalci so bili disciplinirani in tudi njim gre zahvala, da je prvenstvo potekalo brez sleherne nevŹečnosti. Čeprav je bilo prvenstvo izvedeno po novih pravilih, ki predvidevajo, da v ekipah nastopajo le trije tekmovalci (in ne Źtirje, kot je to veljalo na prejšnjih prvenstvih), se je na strelišču zbralo 118 strelcev iz vse Slovenije in iz zamejstva. Zaradi te spremembe seveda ni mogoče primerjati rezultatov letošnjega prvenstva z rezultati prejšnjih.

Tekmovanje je v navzočnosti sodniškega zbora, ki ga je spet vodil starosta slovenskih strelcev in sodnikov Ivan Źekoranja, odprl predsednik strelske komisije pri LZS Narcis Družina, ki je vse navzoče pozdravil tudi v imenu IO LZS. Prvi dan so se zvrstila tekmovanja v odstrelitvi ene serije glinastih golobov — glavni sodnik je

Prvi trije v streljanju v tarčo »beŹeči merjasec«. Od leve: J. Źekoranja, V. Źkodnik in M. Horjak
Foto J. Ukmar

bil Marijan Sotlar — v streljanju v tarčo »srnjak«, ki sta ga vodila sodnika Tone Kovačič in Franc Oven, ter tekmovanje vsaj polovice nastopajočih v streljanju v tarčo »beŹeči merjasec«, ki sta ga vodila sodnika Zvonka JeŹ in Milan Velkovich. Usklajevalec pri objavi rezultatov je bil dolgoletni sodnik, ki je na tovrstnih prireditvah skorajda nenadomestljiv, Karel Kregar. Ob pomoči tajnika strelske komisije Alojza Černeta je tekmovanje potekalo zelo zadovoljivo.

Da je sodniŹki zbor tekmovanje vodil res izvrstno, je potrdilo tudi dejstvo, da tekmovalna Źirija skorajda ni imela dela, saj je obravnavala le eno pritoŹbo, ki pa jo je v zadovoljstvo vseh pravilno reŹila.

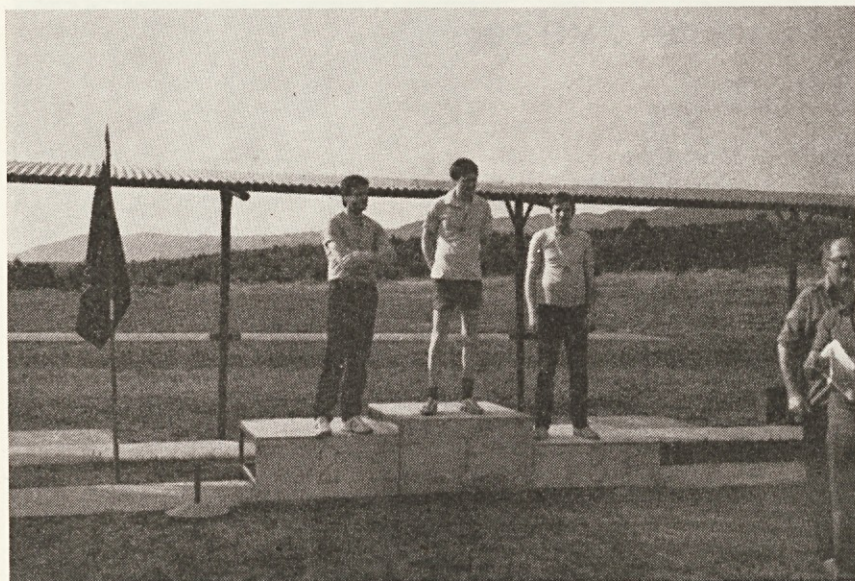
In ker smo se zahvalili vsem tekmovalcem za vzorno disciplino, se zahvaljujemo tudi sodniŹskemu zboru za breŹhibno sojenje in vodenje tekmovanja.

Tako kot je v navadi, so ta dan opravljali izpite za lovsko-strelske sodnike tudi člani lovskih organizacij. K izpitu se je prijavilo 13 kan-

didatov. Vsi so pokazali dokaj solidno znanje in izpite tudi opravili. V večernih urah je bila organizirana Źe v razpisu napovedana »okrogla miza« o poloŹaju lovskega strelstva v slovenski organizaciji. Predloge in priporočila, ki smo jih slišali v razpravi, bo treba še proučiti in do njih zavzeti jasna staliŹa. Ko bodo obdelani, pa je treba po naših ustaljenih poteh sproŹiti javno obravnavo v LD, ZLD in na skupŹini LZS. Nesporno je, da bo treba samoupravni sporazum o lovskem strelstvu deloma spremeniti in dopolniti. O razpravi smo pisali zapisnik, ki ga bomo naknadno, ko ga bo potrdila komisija za strelstvo pri LZS, poslali vsem ZLD kot pomoč pri organiziranju ŹirŹe javne obravnave o spremembah samoupravnega sporazuma o lovskem strelstvu.

Naslednji dan je bila na vrsti druga serija streljanja na glinaste golobe in zaključek tekmovanja v streljanju v tarčo »beŹeči merjasec«. Po končanem tekmovanju je sledila razglasitev rezultatov. Tekmovalni

Prvi trije v disciplini trap. Od leve: T. Kranjc, M. Kersnik in T. Marinčič

Foto J. Ukmar

pogoji so bili dobri, kar potrjujejo tudi posamezni dosežki strelcev.

Razveseljivo je tudi dejstvo, da se med dobrimi — lahko rečemo odličnimi — strelci-lovci pojavlja vedno več mladih strelcev, kar zavrača razne trditve o elitizmu in trditve, da danes v strelstvu ni več množičnosti. Menimo, da je množičnost v lovskih vrstah še navzoča, le pravilno jo moramo motivirati.

Presenečenje pri podelitvi pokalov in medalj pa je bila podelitev dovolilnic za odstrel posamezne divjadi v lovišču OZD za lovstvo in LZS, s katerimi je IO LZS nagradil najboljše posameznike v posameznih strelskih disciplinah:

— v kombinaciji Janez Šekoranja (dovolilnica za odstrel gamsa do 95 točk v lovišču OZD za lovstvo);
— v trapu Mitja Kersnik (dovolilnica za enodnevni lov na malo divjad v GL LZS »Ljubljanski vrh«);
— v streljanju v »tarčo srnjak« Franc Kene (dovolilnica za odstrel srnjaka v GL LZS »Žitna gora«);
— v streljanju v tarčo »bežeči merjasec« Vojko Škodnik (dovolilnica za odstrel divjega prašiča v GL LZS »Žitna gora«).

Vsem nagrajencem od srca čestitamo. Ob tej priložnosti naj še dodam, da so strelci te praktične nagrade sprejeli z velikim navdušenjem in predlagali, da bi jih uvedli kot tradicionalno podeljevanje, ozi-

roma takšno nagrajevanje še razširili.

USPEHI PRVENSTVA LZ SR SLOVENIJE, KAZLJE 1983:

I. Tarča »srnjak« — posamezno (100 možnih krogov):

1. Franc Kene, ZLD Posavje, 91
2. Igor Pičulin, ZLD Gorenjske, 91
3. Jože Koritnik, ZLD Posavje, 90
4. Matjaž Šturm, ZLD Ljubljana, 90
5. Rajko Piciga, ZLD Koper, 90

Ekipno tarča »srnjak« (300 možnih krogov):

1. ZLD Posavje I., 266
2. ZLD Ljubljana II., 266
3. ZLD Ljubljana I., 261
4. ZLD Posavje II., 258
5. ZLD Gorenjske I., 254

II. Tarča »bežeči merjasec« — posamezno (200 možnih krogov):

1. Vojko Škodnik, ZLD Savinjska dol., 157
2. Janez Šekoranja, ZLD Posavje, 152
3. Mišo Horjak, ZLD Celje, 150
4. Matjaž Makarovič, ZLD Ljubljana, 149
5. Davorin Mrak, ZLD Nova Gorica, 148
6. Dušan Urankar, ZLD Celje, 147
7. Polde Travnar, ZLD Celje, 143
8. Anton Marinčič, OZD za lovstvo, 138

9. Mitja Kersnik, ZLD Ljubljana, 136

10. Darinko Kušljan, ZLD Novo mesto, 135

Ekipno tarča »bežeči merjasec« (600 možnih krogov):

1. ZLD Celje I., 425
2. ZLD Savinjska dol., 405
3. ZLD Gorenjske I., 378
4. ZLD Ljubljana I., 375
5. OZD za lovstvo, 367

III. Glinasti golobi — posamezno (50 možnih golobov):

1. Mitja Kersnik, ZLD Ljubljana, 50
2. Tomaž Kranjc, ZLD Maribor, 48
3. Anton Marinčič, OZD za lovstvo, 48
4. Aco Rebernik, ZLD Ljubljana, 47
5. Jože Zadnikar, ZLD Ljubljana, 47

Ekipno glinasti golobi (300 možnih točk):

1. ZLD Ljubljana III., 288
2. ZLD Ljubljana I., 280
3. OZD za lovstvo, 278
4. ZLD Maribor II., 270
5. ZLD Gornja Radgona, 270

IV. Kombinacija — posamezniki (400 možnih točk):

1. Janez Šekoranja, ZLD Posavje, 330
2. Matjaž Makarovič, ZLD Ljubljana, 327
3. Mišo Horjak, ZLD Celje, 325
4. Mitja Kersnik, ZLD Ljubljana, 324
5. Anton Marinčič, OZD za lovstvo, 314
6. Vojko Škodnik, ZLD Savinjska dolina, 313
7. Polde Travnar, ZLD Celje, 312
8. Dušan Urankar, ZLD Celje, 309
9. Jože Zadnikar, ZLD Ljubljana, 307
10. Gregor Horjak, ZLD Celje, 306

Ekipno kombinacija (1200 možnih točk):

1. ZLD Celje I., 943
2. ZLD Ljubljana I., 916
3. ZLD Savinjska dol., 893
4. ZLD Ljubljana III., 886
5. ZLD Posavje I., 870
6. OZD za lovstvo, 868
7. ZLD Gorenjske I., 868
8. ZLD Nova Gorica, 843
9. ZLD Prekmurje I., 834
10. ZLD Prekmurje II., 833

Ob tej priložnosti pozivam vse ZLD, naj v mejah svojih možnosti in pristojnosti čimbolj podpirajo lovsko strelstvo in zavzamejo do strelstva pravilen odnos, saj vemo, da je gojitev divjadi strogo vezana na pravilen strel. Pa tudi obramba domovine terja od nas, če že imamo pravico nositi in uporabljati orožje, da ga znamo tudi pravilno in uspešno uporabljati.

Lov je povezan z delom dobrega izšolanega psa, obenem pa je prav tako pomembno, da so lovci dobri

strelci, zato v lovskih vrstah obravnavajmo obe panogi enakovredno! Tarnanje, da za izpeljavo vseh programov nimamo dovolj finančnih sredstev, ne drži, kakor ne drži, da se povsod skrivamo za besedo »stabilizacija«. Naj navedem besede našega vidnega gospodarstvenika in politika, ki jih je izrekel ob neki priložnosti: »Stabilizacija naj ne pomeni stagnacije, kajti ta je lahko zelo nevarna!«

Toliko v razmislek vsem odgovornim v naši lovski organizaciji.

Sprašujem se, kako bomo pri kvalitetnih srnjakih-enoletnikih odstrelili 50 % »ta-pravih« B-enoletnikov, kajti napačen odstrel A-enoletnika je pri nas kazniv! Zato se pri nas dogaja naslednje:

V naši LD je do 15. 6. 1983 padlo 11 srnjakov povprečne starosti od 2—4 let in povprečne teže 21,5 kg, pri vsem tem pa še noben enoletnik (B-lanščak), kajti kazen sledi le za napačen odstrel A-enoletnika (A-lanščaka).

V sosednji LD pa zaradi zmedenosti, kaj je prav in kaj narobe, ni do 10. 6. 1983 padel še noben srnjak!

Dejstvo je, da se pri odstrelu srnjakov res dogajajo napake, predvsem pa »grešijo« tisti lovci, ki nimajo zadosti časa, da bi posedali po prežah, opazovali in ocenjevali srnjad. Napaka pa se seveda lahko pripeti vsakomur! »Po bitki pa je lahko vsak general«, ko ima v roki rogovje (trofejo), zobovje in podatek o telesni teži. In ti »generali« so ponavadi kakšni pomembni funkcionarji, ki sami srnjadi v svojih LD sploh ne opazujejo niti ne lovijo. Takšni seveda lahko kritizirajo in so strah in trepet mladih lovcev, »šiba božja« za vse tiste, ki pri odstrelu pogrešijo — kajti oni so »čisti«, in se pri odstrelu še niso nikoli zmotili. Seveda ne, saj lovijo le fazane in zajce! Menim, da naj o gojitvi srnjadi in načrtovanju odstrela v LD odločajo le tisti, ki se z opazovanjem in odstreloom srnjadi aktivno ukvarjajo.

Škoda, da nismo teh vprašanj pričeli reševati že pred sezono lova na srnja-

Vprašanje uredništvu

Kako preprečiti napake pri odstrelu srnjakov

Smo sredi sezone na srnjaka, vendar ne morem mimo dejstva, da delamo pri odstrelu srnjakov na našem območju nekatere napake. To sem ugotovil predvsem iz pogovorov s kolegi iz sosednjih LD. Podatke, ki sem jih dobil, sem primerjal z dogajanjem v naši LD.

Prosim, da nekatere moje trditve in pa seveda vprašanja širše komentirate in strokovno razčlenite.

Vemo, da je bilo o gojitvi ter o odstrelu srnjadi v glasilu Lovec že veliko napisanega. V Zlatorogovi knjižnici je izšla tudi knjiga Srnjad, vendar sem kljub vsemu prepričan, da bi še kakšen članek prišel zelo prav. Lovca bere vsak lovec, knjigo Srnjad pa večina hrani le na polici.

Na našem območju je precej »naprednih« LD, ki na 4000 ha, ustreznih za srnjad, načrtujejo za odstrel le 30 srnjadi, pa še to z raznimi omejitvami, češ: »Tukaj se ne sme, tam tudi ne!« (ne gre pa niti enkrat v revir). »Do prska se sme samo tukaj, po prsku samo tam!« itd. Pri tem pa opazimo, da je srnjad naselila že skoraj vsa neustrezna (atipična) območja zanj in se pojavlja tam, kjer je prej nikoli ni bilo (in to v večjem številu), npr. na polju, v vinogradih in celo na večjih vrtovih ob obrobju gozdov. Pri odstrelu pa gorje tistemu, ki pomotoma ustrelil napačnega A-srnjaka, predvsem enoletnika (lanščaka), ki pa ga je v naravi zelo težko razlikovati od B-lanščaka (pri nas: A-lanščak

= 16 kg, šilo visoko 11 cm; B-lanščak = 15 kg, šilo visoko 10 cm).

Poudarjam, da na območju naše LD izrazito slabih enoletnikov (lanščakov) ali celo gumbarjev skorajda ni (v zadnjih 10 letih smo jih odstrelili le 6, ob dejstvu, da nekateri lovci intenzivno lovimo le B-enoletnike oziroma gumbarje). To je morda zato, ker naša LD srnjad relativno dosti odstreljuje (na 4500 ha kakih 60 živali).

STEKLINA NA OBMOČJU SR SLOVENIJE

Od 16. maja 1983 do 15. junija 1983 so z območja 34 občin laboratorijsko preiskali na steklino 230 živali: 141 lisic, 11 psov, 18 mačk, 3 kokoši, 4 zajce, 34 srn, 8 jazbecev, 2 dihurja, 6 kun, 1 ovco, 1 svinjo in 1 štokljo.

Virološki inštitut veterinarskega oddelka Biotehniške fakultete v Ljubljani je ugotovil steklino pri 25 preiskanih živalih z območja 9 občin: Grosuplje (2 lisici), Kočevje (1 lisica), Koper (1 lisica), Lenart (14 lisic), Ljutomer (2 lisici), Maribor (1 lisica), Nova Gorica (1 lisica), Ptuj (1 mačka) in Sežana (1 lisica in 1 srna).

Med obolelimi živalmi je bilo še vedno največ lisic, in sicer 92 %, drugih živali pa 8 %.

Ljubljana, 17. 6. 1983

Od 16. junija do 31. julija 1983 so z območja 38 občin laboratorijsko preiskali na steklino 226 živali: 150 lisic, 19 psov, 21 mačk, 2 govedi, 21 srn, 7 jazbecev, 2 veverici, 1 podlasico, 2 ovci in 1 volka.

Virološki inštitut veterinarskega oddelka Biotehniške fakultete v Ljubljani je ugotovil steklino pri 12 preiskanih živalih z območja 9 občin: Koper (1 lisica), Lenart (3 lisice), Ljubljana Moste-Polje (2 lisici), Logatec (1 lisica), Maribor (1 lisica), Ptuj (1 lisica), Ribnica (1 lisica), Slovenj Gradec (1 lisica) in Vrhnika (1 lisica).

Med obolelimi živalmi so bile tokrat samo lisice.

Ljubljana, 3. 8. 1983

Republiška veterinarska uprava

ka. Če bo v prihodnje vsaj nekaj napak manj, smo dosegli veliko...

Franc Svetec,
LD Kostanjevica na Krki,
(ZLD Posavje-Krško)

Odgovor:

Motivi, ki so spodbudili avtorja tega prispevka, da je tako odkritosrčno predstavil razmere v svoji lovski družini, so sicer manj pomembni ob dejstvu, da ne gre za osamljen primer in da so pri gojitvi srnjadi še marsikje na začetku poti. Kako naj sicer drugače ocenjujemo prakso, ki zanika osnovne biološke zakonitosti vrste oz. podcenjuje pomen uresničevanja enotnih gojitvenih smernic. Železno pravilo gojitve srnjadi je, da je treba izvajati odstrel v naravnem spolnem razmerju in starostni strukturi, pri tem pa z natančno evidenco (merljivi kazalci) ugotavljati, ali je stvarna številčnost srnjadi usklajena z naravnimi razmerami, oziroma, ali je ta presežena ali pa še ni dosežena. Telesna teža živali je vsekakor enakovreden kriterij moči rogovja.

Analiza odstrela srnjadi v SR Sloveniji, o kateri je razpravljala tudi skupščina LZS v letu 1982, nedvomno kaže, da se smernice prepočasi uveljavljajo. Hkrati iz zbranih podatkov spoznamo, da se povečuje ugotovljeni pogin srnjadi. Te-

Že v septembru so med mladiči srnjadi vidne razlike v spolu. Srnjačku že rastejo rožnici, hkrati pa je običajno telesno šibkejši od enako starih srnic. Razlike v telesni teži se izravnavajo šele v decembru. Foto J. Papež, Diana

ga sicer ni mogoče preprečiti, vendar to ne zmanjšuje odgovornosti vodstev lovskih organizacij, ki se v svojih de-

javnostih pogosto ukvarjajo z vrsto drugih vprašanj, samo z vprašanji gojitve ne, ali pa le obrobno.

Da bi te pomanjkljivosti lažje odpravili, je skupščina LZS sprejela tudi nekatere spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o enotnih gojitvenih smernicah v SR Sloveniji za obdobje 1980—1985 (Lovec št. 6, str. 184, 1983). Uresničevanje tega je naloga in odgovornost lovskih organizacij, spodbujanje in spremljanje pa ena osnovnih nalog LG območij oz. njihovega notranjega samoupravnega nadzora. Ocenjevanje pravilnosti odstrela, ki ga navsezadnje izvajajo lovci, pomeni izvajanje letnega oz. srednjeročnega načrta oz. primarno dejavnost lovske družine in njene vloge v LG območju. Pri tem pa morajo biti kriteriji za odstrel srnjadi opredeljeni tako, da ne zavirajo odstrela, ampak ga spodbujajo in so torej v njegovi funkciji. To je vsekakor pomembnejše kot večno sporni datum sprostitev tako imenovanih »plemenjakov«, če pa dobro vemo oz. bi morali vedeti, da je vpliv dednosti pri srnjadi skoraj nepomemben, in da na to vrsto najpomembneje vplivajo okolje, spolna in starostna struktura in socialni odnosi v populacijah srnjadi.

Blaž Krže, strok. sekretariat LZS

V SEPTEMBRU zakon dovoljuje lov na vso nezaščiteno divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) ter na tu navedeno in prikazano divjad. Če je seveda odstrel planiran in lovska organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni povsem zabranila.

navadni jelen samec in jelen damjek-samec

košuta navadnega jelena in tele ter damječja košuta in tele

divlji prašič
Pozor, odstrel vodeče svinje ni dovoljen!

srnjak

srna in mladič

muflon oven in muflonka ter jagnje

gams kozel

gamsja koza in mladič

jazbec

volk (po odločbi)

polh od 25. 9.

njivska gos

mlakarica, črna lisica, regeljca, kreheljca

fazan

poljska jerebica

gozdni jereb — petelin

golob grivar, grlice

veliki ključač in kozica

kragulj in skobec

10. IX. vzide ob 5.33 in zaide ob 18.24
25. IX. vzide ob 5.52 in zaide ob 17.55

= 7. IX.,

= 14. IX.,

= 22. IX.,

= 29. IX.

Po krvnem sledu . . .

(Nadaljevanje)

Janez Pernat

Nekaj besed moram povedati tudi o nalogah in šolanju psa za delo po krvnem sledu. Naloge in s tem tudi področje krvosledca so nekako zavestno zelo ozke. Vrhunske rezultate lahko dosežejo samo specialisti, in to velja tako za ljudi kot za živali. Glavna naloga krvosledca je delo po strelu. Če je pes pravilno šolan in voden, bo tudi pri na videz brezupnih primerih po strelu nepogrešljiv pomočnik lovca na veliko divjad.

Za dobro vzgojenega in pravilno vodenega psa krvosledca je značilen naravno umirjen in preudaren značaj. Samo pes, ki ima tak značaj in dober nos, se je sposoben podrediti prepotrebni koncentraciji in izdelati hladen, z dežjem izpran sled, z vsemi zapeljivimi sledovi, kljukami, povratnimi sledovi in zankami. Živčen, frfrast in preobčutljiv pes tako zahtevnim nalogam ni kos. Umirjenost in zanimanje za sledenje, posebno za krvni sled, je krvosledcem že prirojeno. Če imamo preveč temperamentnega psa, ki pa ima neumorno in močno voljo do sledenja, lahko kako kljuko, odskok ali povratni sled preskoči, a premočan temperament bomo s pravilnim vodenjem že obrzdali. Komaj ali z največjimi težavami pa bomo spodbudili tako voljo pri psu, ki močne volje do sledenja nima. Od psa krvosledca brezpogojno zahtevamo, da ostro in glasno goni in enako ostro in glasno ranjeno divjad zaustavlja. Psi, ki tega ne počno, so za iskanje ranjene divjadi neuporabni, saj je najmanj 50 % vseh iskanj povezanih z gonjo in ustavljanjem, oziroma take pse lahko uporabljamo samo na slednem jermenu. (Pri »šampionih« je ta odstotek še višji, saj iščejo večinoma samo težje primere.) Kljub temu, da zahtevamo od psa pri ustavljanju ostrost, pa mora pes to delo opraviti z veliko mero razumnosti — zavedati se mora, kdo je močnejši. Pes, ki skuša divjad za vsako ceno potegniti na tla, je neuporaben, saj bo pri tem potegnil krajši konec. Če že ne bo mrtev, bo zagotovo vsaj težko ranjen, in to morda že pri prvem poskusu. Niti košuta, še manj jelen ali divji prašič se ne dajo presenetiti in uporabijo vse

svoje obrambne sposobnosti, da psa čimprej onesposobijo. Če ima pes to slabo lastnost, sicer pa se po sledu izvrstno obnese, ga moramo uporabljati samo na slednem jermenu. Za gonjo in ustavljanje pa moramo imeti drugega psa, ki je pri ustavljanju bolj razumen in bolj gibljiv ter ga je morda, če že pride do najhujšega, tudi manj škoda. Pod ostrostjo pa ne smemo razumeti samo ostrosti do divjadi. Ostrost je sestavni del lastnosti vsakega dobrega krvosledca, saj je odraz močnih živcev, neustrašenosti in odločnosti. Preobčutljivi, frfrasti in boječi psi za krvosledca niso primerni, prav tako kot ne psi, ki gonijo tiho.

Sam uporabljam za delo po strelu dva psa: sedemletnega bavarca in petletnega hanovrčana, ki se pri delu dobro ujemata, zato vzamem na sledenje vedno oba. Spoznal sem, da pride pri delu po sledu skoraj pri vsakem primeru prav, če imam pri roki dva psa, posebno, če iščem ranjenega divjega prašiča ali medveda, saj oba ponavadi počakata v kritju, da se jima približaš, nato pa bliskovito napadeta. Pred goščavo dam vedno na krvni sled psa, ki ni na slednem jermenu, da lahko

prost sam poišče obstreljeno divjad, jo dvigne ali pa zadrži na mestu. Tako zavarujem sebe in psa, ki ga vodim na slednem jermenu, pred neprijetnim presenečenjem. Psa, ki išče prost, uporabim tudi v primeru, ko se ranjena divjad dvigne z ležišča in jo je treba ustaviti. Z drugim psom, ki je oprčen na sledni jermen, lahko medtem nemočno nadaljujem delo po sledu, saj nikoli ne veš, ali bo sprčenemu psu uspelo ranjeno divjad ustaviti ali ne. Če gonja zavije za greben in ne slišim več, kje pes goni, mi pes, pripet na jermen, pokaže, kam so zavili. Z dvema psoma si prihranim tudi precej časa, saj je pes, ki se vrne po neuspehi gonji, utrujen in potrebuje počitek. Ker moramo po počitku dati psa spet na »zadnjo kri« in začeti znova, izgubimo tako veliko časa, če imamo za sledenje samo enega psa. Če pa iščemo ranjeno divjad z dvema psoma, gre vse to hitreje, brez velikega izgubljanja časa. Poleg tega pa ima sledenje z dvema psoma še eno prednost, in sicer v primeru, če smo v dilemi, ali je že pravi trenutek, da psa sprčimo, ali še ne. V taki dilemi pa bomo največkrat! Če imamo na voljo dva psa,

Vsako uplenjeno divjad izkoristimo za učenje psa. Že v rani mladosti ga seznanjamo z dahom krvi in z divjadjo kot tako. Na sliki Capi star 3 mesece. Foto J. Pernat

Če bomo pri šolanju dovolj vztrajni, lahko psa krvosledca naučimo tudi prinašanja ustreljene male divjadi. Džoni to zna. Foto J. P.

se laže odločimo, ker ne izgubimo časa in tudi utruji se samo en pes, drugi pa lahko medtem dela nemoteno naprej. Vse te prednosti sam spoznal pri svojem delu, zato tudi uporabljam vedno dva psa in si sledenja z enim psom ne znam niti več zamisliti.

In tako smo prišli do odločilnega, najbolj zahtevnega in najtežjega dela, do šolanja psa za delo po strelu.

Najprej moram opozoriti, da obstajata dve metodi šolanja. Po prvi moramo šolati psa samo na umetnih in naravnih *krvnih sledovih*, tako da pes pozna samo tak sled in ga ne vodimo na sled zdrave divjadi, če hočemo, da bo postal dober krvosledec. Po drugi metodi pa uporabljamo za učenje psa poleg umetnega in naravnega krvnega sleda tudi *sled zdrave divjadi*, seveda pa moramo delati z veliko mero občutka in znanja. Za katero metodo učenja se boste odločili, prepuščam vaši presoji. Verjetno ne prva ne druga metoda nista popolni. Vsa umetnost učenja — ne glede na to, katero metodo uporabljamo — je v tem, da nam uspe psa naučiti tega, da ve, kaj je njegovo delo in kaj od njega pričakujemo, ko ga pripeljemo na nastrel in ga pripnemo na sledni jermen. Tako kot se je naučil spoznati, da gre na lov, kadar oblečemo lovske hlače in vzamemo puško, tako mora spoznati, da samo po sledu ranjene divjadi pride do tako zelenega cilja — ujeti divjad, kar mu daje občutek, da je zmagovalec. Ko bo pes, ki ga šolamo, prišel do tega spo-

znanja, bomo tudi sami zmagovalci in pripravljeni za velike in težke preizkušnje.

Sam sem svoja psa šolal po drugi metodi, torej sem pri učenju uporabljal tudi sled zdrave divjadi — jelenjadi in divjih prašičev — seveda pa samo tak sled, ki sem ga lahko nadzoroval. Menim namreč, da pes, če ga naučim — kar je zanj dosti težje in bolj zahtevno — ločevati in izdelovati sled posamezne zdrave divjadi (sled ene živali pa se zelo malo razlikuje od sleda druge živali, npr. sled jelena od sleda drugega jelena), na sledu ranjene divjadi, ki je veliko močnejši, ne more odpovedati. Seveda pa pes mora vedeti, kaj od njega zahtevam, ko ga dam na sled, obogaten s krvjo in dahom ranjene divjadi. Če s psom vadimo samo na sledu, ki ga lahko nadzorujemo, to ni samo dobra vaja za pasji nos, temveč tudi odlična šola za vodnikove oči, saj se mora tudi vodnik navaditi brati sled. Druga prednost te metode je ta, da lahko s psom vadimo ob vsaki priložnosti, ko smo z njim v lovišču, brez poprejšnjih priprav, v vsakem letnem času in v vsakem vremenu — vetru, dežju, soncu in snegu (vendar ne v visokem, sicer bo iskal z očmi). To je izredno pomembno za poznejše praktično delo, saj iščemo obstreljeno oziroma ranjeno divjad ob vsakem vremenu. Ko izbiramo sled, na katerem bo pes vadil, moramo paziti na naslednje: da je sled dobro viden; najbolje je, če je na mehki gozdni poti ali v

visokem gozdu brez podrasti, po dežju ali pa po zelo tanki snežni odeji (do 10 cm), ki je tu in tam prekinjen ipd. Sled izdelujemo vedno samo v smeri vetra; tako psa prisilimo, da sledi z nizkim nosom, in uporabljamo vedno samo hladen sled. Kdaj se topel sled, ki je v zraku, izgubi in ostane samo hladen, ki je na zemlji, je zelo težko natančno povedati. V veliki meri je to odvisno od oblikovanosti terena in vpliva zračnih tokov. Na odprtem in vetrovnem svetu lahko topel sled izgine že po dveh ali treh urah, v bolj vlažnih kotlinah ali zaprtih dolinah pa se lahko zadržuje kar od tri do pet ur. Zato naj vodnik po svojih izkušnjah določi, kdaj je sled že hladen. Pri tem se ravnajmo po tem, da je bolje izdelovati starejši kot pa presvež sled!

Ko nas pes tako spremlja po lovišču na vodilnem jermenu ob levi strani in pridemo pri tem npr. do znane gozdne poti ter vemo, da jo je ponoči prehodila divjad, psa pripnemo na sledni jermen; pustimo mu 3 do 4 m jermena, da lahko išče pred nami in mu prigovarjamo »išči naprej!«. Če se ustavi z nosom pri tleh in z značilno živahnostjo kaže, da je nekaj našel, primemo jermen tako daleč spredaj, da stojimo ob njem, in mu prigovarjamo »pokaži« ali »pokaži, kaj si našel«. Pes naj pri tem ponovno s smrčkom pokaže sled. Če sleda ne pokaže, mu glavo nalahno potisnemo proti sledu in mu hkrati znova prigovarjamo (»pokaži«). Če je sled pravi, torej od jelenjadi, divjega prašiča ali medveda (na vsak način se izogibajmo sleda srnjadi, ker jo psi še preveč radi gonijo), moramo psa pohvaliti z gladenjem in trepljanjem, seveda pa naj ne manjka tudi kak grizljaj, ki mu ga damo, medtem ko ga hvalimo — »tako si priden«. Pri tem ga primemo z desno roko čez prsi, z levo mu pridržimo prednje noge nekoliko višje in ga odnesemo na levo ali desno stran od sleda, hkrati pa ga še vedno hvalimo — »tako si priden«. To je posebno priporočljivo, ko s temi vajami šele začnemo. Tako bo pes spoznal razliko pri našem ravnanju, ko ga bomo nagradili za sled, ali pa ga odločno potegnili s sleda z ugovorom »fuj to« ali »ne sme to«, kadar nam bo pokazal sled npr. zajca, lisice, srnjadi ipd. Tisti vodnik, ki bo z njim iskal samo obstreljeno srnjad, ga seveda v tem primeru ne bo grajal. Ko opazimo, da psa neki sled jelenjadi ali divjega prašiča močno privlači, mu damo več jermena, da laže sledi in mu prigovarjamo »tako je prav, išči

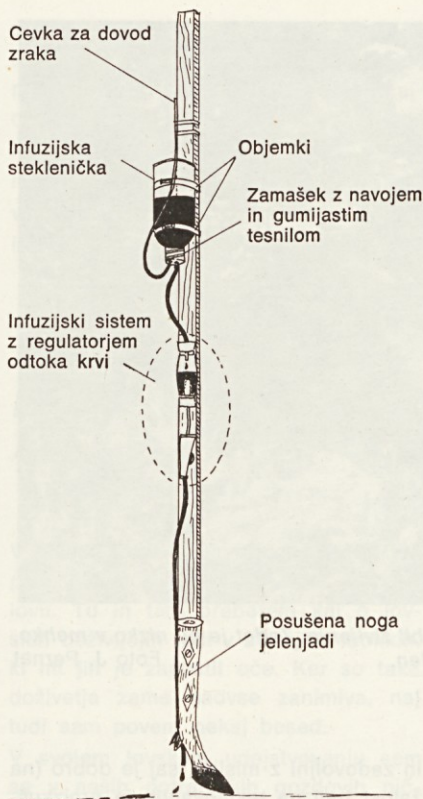

naprej«. Pri prvi vaji ni preveč pomembno, ali gre za sled manjšega tropa, pozneje pa skušamo sledenje vaditi na sledu ene živali ali največ dveh. Zavedati se moramo, da naš mladič še ne more izdelati sleda zdrave divjadi do konca, zgodi pa se tudi, da ga zapeljejo drugi sledovi, ki prečkajo prvotnega. Sicer pa gre pri teh vajah za to, da psu zbudimo voljo do sledenja in do dela po sledu, da ga učimo pravilno uporabljati nos in spoznavati sled. Po takih vajah bomo pozneje dobro vedeli, kako se vede, če izdeluje sled zdrave divjadi in kako, če sledi ranjeno divjad.

Poleg tega ga moramo naučiti poiskati nastrel, ki ga je lovec iz kakršnegakoli vzroka spregledal, naučiti se mora poiskati sled, ki je prekinjen z goščavo, vodo, cesto ali s kako drugo oviro in se na drugi strani ovire nadaljuje. Psu, ki je izšolan, da reagira samo na kri in na sled ranjene divjadi, zdravega sleda pa ne pozna in nanj ne reagira, se lahko zgodi, da pri takih primerih odpove, zato mu ne smemo vzeti volje do sledenja že na samem začetku. Nasprotno, s prigovarjanjem »tako je prav, išči naprej« ga spodbujamo, da sled izdeluje naprej. Za začetek zadostuje, če izdelava 50 do 60 m takega sleda. V tej starosti se še ni sposoben osredotočiti na določen sled in ga izdelati na večji razdalji. Vse preveč stvari ga še lahko zavede. Da to preprečimo (ali, če je pes za delo preveč vnet), se na določeni razdalji ustavimo in psu ukažemo »stoj — pokaži« ali »počakaj — pokaži«; s tem ga umirjamo in navajamo na ukaze, ki bodo kasneje v praksi nadvse pomembni. Nato ponovimo ves potek odnašanja s sleda z vsemi pohvalami. Tako postaja pes iz dneva v dan razumnejši in sposobnejši, zato naj bodo tudi naloge, ki jih mora reševati, vedno težje.

Sledovi, ki jih izbiramo za učenje, naj bodo starejši, vremenske razmere pa naj se menjavajo — sonce, dež, veter, suh teren, vlažen teren itd. Seveda pa se moramo pri učenju psa po sledu zdrave divjadi ves čas zavedati — in to mora biti kasneje jasno tudi psu, če smo ga pravilno šolali in vodili — da delo po sledu zdrave divjadi nikoli ne vodi do uspeha!

Opazili ste, da sem nenehno opozarjal, da potrebujemo pri šolanju in vodenju psa krvosledca zvrhano mero občutka in razuma, da znamo psa z raznovrstnimi prijemi in brez sile voditi do želenega cilja — poiskati obstreljeno div-

Palica za pikljanje (dolga 130—145 cm), ki sem jo izdelal za šolanje svojih krvosledcev, je enostavna. Uporabimo lahko že uporabljene dele od infuzij, ki jih bomo dobili v vsaki bolnišnici. Če kdo od bralcev želi natančnejših navodil, me lahko pokliče po telefonu (061) 49 080 v Podlipoglav pri Ljubljani.

jad. Z raznovrstnimi vajami napravimo delo zanimivo in privlačno tako za psa kot zase in izkoristimo za vajo vsako priložnost in vsako v času šolanja ustreljeno divjad, ne glede na to, ali je padla v ognju ali obležala nekaj metrov od nastrela. To je odlična priložnost, da našega učenca spoznamo z dahom krvnega sleda in z divjadjo kot tako. Ko divjad iztrebimo in prezračimo, vzamemo košček vranice ali kak drug kos drobovine, ga privežemo na dva metra dolgo palico, palico držimo od sebe (ob strani), in v smeri vetra naredimo s pikljanjem do 80 m dolg sled do položene divjadi, ki naj bo bolj podoben vlečki (za prvič je to dovolj). Po štirih urah pripeljemo psa na sled. Tu naj omenim še to, da je pri vsaki vzgoji doslednost odločilna, zato moramo biti dosledni tudi pri šolanju psa; tako moramo vsak krvni sled, umeten ali naraven, izdelovati na enak način. Psa odložimo kakih 10 m od nastrela, pripetega na sledni jermen. Kadar piha veter, pazimo, da piha od

psa proti nastrelu, odložimo pa ga tako, da bo lahko ves čas dobro opazoval, kaj bomo na nastrelu počeli. Nato stopimo na nastrel in ga v miru in kar se da natančno pregledamo. Ko smo nastrel pregledali, se vrnemo do psa, ki je še vedno na prostoru, kamor smo ga odložili, ga pohvalimo in pogladimo, odvijemo sledni jermen in ga z ukazom »išči ranjeno« ali »išči kri« pustimo, da v smeri vetra išče po nastrelu. Po tem vedno enakem obredu pes kmalu spozna, da ga čaka posebna naloga, zato postane pozoren in se pri tem nekako notranje osredotoči na svoje delo. Pustimo mu, da nastrel temeljito preišče (zato pustimo pri umetnem nastrelu nekaj več krvi in dlake). Če nam pokaže kri, dlako ali druge znake, ga pohvalimo z besedami »pokaži, kaj si našel« ali »tako si priden« in »ranjeno išči naprej« — takrat naj pes sled po prime in začne iskati po sledu. Kako se bo vedel na samem sledu, je odvisno od vsakega posameznega psa; kak pes hodi boječe in previdno, spet drug vleče jermen s polno močjo, stvar vodnika pa je, kako se bo psu prilagodil. »Cagavega« psa spodbujamo z besedami »priden, ranjeno išči naprej«, če pa je pes preveč temperamenten, ga z večkratnim ustavljanjem in kazanjem sleda umirjamo; pri tem mu govorimo »stoj — pokaži« ali »počakaj, da vidim«. Na koncu sleda čaka mladega psa posebno doživetje — našel je svojo prvo divjad! Če bo delal z vetrom in nizkim nosom, bo divjad zaznal šele, ko bo tik pred njo. Prva reakcija je ponavadi prestrašen umik nazaj. Najprej bo divjad previdno ovohal, nekatere pse pa moramo celo spodbujati, da se ji približajo. Pustiti mu moramo zelo veliko časa, da si sam v miru ogleda, pregleda in ovoha svoj prvi plen. Pri tem ne smemo skopariti s pohvalo in nagrado, preden ga odnesemo kakih 10 korakov stran in ga odložimo na tak prostor, da še vedno lahko vidi svoj prvi plen in spremlja vsa opravila okrog njega. Zelo kruto bi bilo, če bi ga po takem razburljivem in zanj uspešnem dogodku odložili tako, da ne bi mogel videti svojega plena; poskrbimo, da bo vse dogajanje ob plenu spremljal kar se da udobno! Tako raste njegova zaupljivost in razumnost.

Sledove, na katerih učimo psa, delajmo iz dneva v dan težje, seveda glede na sposobnost in na napredek, ki ju pes pokaže. Puščajmo sledove dalj časa, preden pripeljemo nanje psa, pogosteje delajmo kljuke in krivine in

Pri sledenju tega merjasca sem skoraj izgubil življenje. Zadet je bil nizko v mehko. Po 12 urah je bil še živ in izredno napadalen.
Foto J. Pernat

poskušajmo tudi s povratnimi sledovi. Seveda si moramo tak sled dobro označiti, da naslednji dan vemo, kje poteka. Za dobro označevanje pa pride prav, kot sem že velikokrat omenil, toaletni papir »paloma« v zvitkih (rolah). Sledovi naj bodo položeni skozi različne gozdne kulture, da se pes navadi iskati po različno sestavljenih tleh, in v vseh vremenskih razmerah. Take spremembe na sledu povzročajo psu veliko večje težave, kot si mislimo. Sled na primer, ki prehaja iz listnatega gozda, poraščenega z redko svežo travo, v smrekov gozd, kjer so tla posuta s suhimi smrekovimi iglicami, povzroča psu, ki je do smrekovega gozda sled gladko izdeloval, veliko preglavic. Za nekaj časa postane negotov in išče sem in tja, saj potrebuje njegov nos določen čas, da se prilagodi novim razmeram. To mora vedeti vsak vodnik, zato mora pustiti psu, da v miru prilagodi nos novim razmeram.

Umetne krvne sledove polagamo tako, da so čimbolj podobni naravnim, zato mora na vsak način na koncu sleda ležati divjad. Po dveh ali treh vajah bo mlad pes spoznal povezavo med krvnim sledom in položeno divjadjo. Ko pes izdelava tak sled zadovoljivo, ga 80 do 100 m pred položeno divjadjo sprčimo. Če hočemo, da bomo z vajo tudi ugotovili tisto, kar nas najbolj zanima, to je, ali bo pes divjad, ko jo najde, trgal, zagrebel, oblajal ali pa se vrnil in nam jo pokazal, moramo to izvesti z največjo natančnostjo. Pri tem opravilu smo vse preveč radi površni

in zadovoljni z mislijo, saj je dobro (na žalost tudi na tekmovanjih in preizkušnjah), češ, saj pes ne bo »pogruntal«, saj ni tako razumen. Vendar pa se velikokrat izkaže, da je pes bolj razumen, kot smo sami. Kaj kmalu bo spoznal, kdaj je na umetnem in kdaj na naravnem sledu. Tudi divjad, ki jo položimo na koncu sleda, »obravnavamo« drugače kot tisto, ki jo izsledi sam in še nima duha po človeku, zato je treba polaganje opraviti kar se da naravno. Izbrati moramo najbolj primeren teren, kjer ni nevarnosti, da bi nam ljudje uničili sled in označbo ali ukradli položeno divjad. Dobro je, če vemo, v katero smer ponavadi tam piha veter, kje bomo lahko na koncu sleda odložili divjad itd. Vse to moramo upoštevati, če želimo, da trud ne bo zaman. Pri samem polaganju sleda po moramo paziti, da ga polagamo v smeri vetra ali vsaj s stranskim vetrom. Preden položimo zadnjih 80 ali 100 m, si moramo vnaprej določiti mesto, kam bomo odložili divjad. Ta prostor moramo izbrati tako, da bomo psa videli od mesta, kjer ga sprčimo, do položene divjadi, da bomo lahko spremljali, kako sled samostojno izdeluje in kaj bo počel, ko bo prišel do položene divjadi, medtem ko nas pes, če se obrne proti nam, ne sme videti in tudi v nos nas ne sme dobiti. Tudi nihče drug ne sme biti v bližini položene divjadi, čeprav to ljudje vse preveč radi počno, žal celo na tekmovanjih. Psa to izredno moti in zato ne bo pokazal vsega, kar bi sicer in kar nas zanima.

Pri iztrebljanju pazimo, da naredimo čim manjšo odprtino na trebuhu; vezi med zadnjimi nogami raje ne prerežimo, saj se zaradi tistih 5 cm črevesa, če ostane med medenično kostjo, divjad v treh urah ne bo pokvarila. Strelne rane in odprtino na trebuhu moramo dobro zašiti. Zavedati se moramo, da sta nagon in potreba po hrani — plenu tista dejavnika, ki psa motivirata, da sledi divjadi. Ta nagon se mu je ohranil iz davnine, tako kot izkušnja, da najlaže pride do »cvrčka« na trebuhu, zato vedno poskuša najprej tam.

Iz vsega, kar sem opisal, vidimo, koliko volje, potrpljenja, vztrajnosti in natančnosti moramo imeti, da lahko potem vse te lastnosti prenesemo tudi na psa. Žal velika večina vodnikov, ki si priskrbijo psa krvosledca, prav teh tako pomembnih lastnosti nima in zato je tako malo dobro izšolanih in vodenih psov krvosledcev.

Nekaj besed je treba povedati še o vodenju psa po krvnem sledu z gonjo in ustavljanjem. Če je naš učenec pokazal zadovoljive rezultate na sledovih zdrave divjadi ter na umetnih in krajših naravnih krvnih sledovih in smo pri tem dobili dovolj zaupanja v njegovo znanje, ne imejmo več pomislekov in pojdemo z njim na sled, če nas kdo pokliče. Seveda pa je pri tem odločilno, ali je pes že dovolj sposoben take koncentracije, da izdelava kak težji sled ranjene divjadi. Pri tem moramo vedeti tudi to, da je lahko ta odločitev zelo pomembna za učenčev nadaljnji razvoj, hkrati pa moramo misliti na lovca, ki nas bo prosil za pomoč in ga po možnosti ne smemo razočarati. Za večino lovcev je pes pač pes, naj bo mlad ali star, z izkušnjami ali brez njih. Tega ne bo nihče upošteval, če divjadi ne bomo našli, zato morajo ravnoma mladi vodniki imeti močan čut odgovornosti. Če se nam zdi iskanje pretežko, pomoč raje odklonimo in prepustimo sledenje bolj izkušenima vodniku in psu, posebno če gre za iskanje obstreljenega jelena, divjega prašiča ali medveda. Pri tem so odveč vsakršni pomisleki in tudi skrbi, da zato ne bomo imeli na voljo dovolj iskanj; nasprotno, imeli jih bomo več, kot če bi se spustili v iskanje, ki bi se končalo neuspešno. Zlasti v lovskih družinah, v katerih do zdaj niso poznali dela krvosledca, si bomo po nekaj uspešnih iskanjih pridobili zaupanje lovcev in takoj bomo imeli na voljo dovolj iskanj, kjer bomo hoteli, tudi tam, kjer prej o obstreljeni divjadi niso niti izgubljali besed!

Ko nas kdo poprosi, naj mu poiščemo obstreljeno divjad, skušajmo izvedeti čimveč podrobnosti o nalogi, ki nas čaka. Najprej vprašajmo za vrsto, spol in velikost — starost divjadi, kdaj je lovec streljal na divjad, kakšen je kaliber in kakšna krogla, kam predvideva, da je krogla zadela, kaj je našel na nastrelu in kako se je vedla divjad po strelu. Če po teh podatkih sklepamo, da bo potrebna gonja in ustavljanje, se lahko takoj dogovorimo za pomoč še nekaj lovcev, ki bodo lahko zastavili določen predel lovišča ali goščave, če bo treba. Najbolj važno pa je, da določimo točno uro, kdaj bomo z delom začeli. Lovce in vodnike bi pri tem rad opozoril na to, da pod nobenim pogojem ne začnemo izdelovati sleda prej, preden *ne minejo vsaj štiri ure od takrat, ko je lovec streljal na divjad.* Raje začnimo iskati uro pozneje kot uro prej, četudi znaki na nastrelu kažejo, da gre za dober zadetek in četudi domnevamo, da divjad ni šla daleč! Večina lovcev in tudi marsikateri vodnik rad da psa čimprej na sled, da mu tako olajša delo, češ sled je svež in dah močnejši. S tem pa naredimo psu slabo uslugo, saj mu iskanje otežimo!

Če začnemo iskati prehitro, je v zraku čutiti še tople sled, ki je močnejši od hladnega sleda na tleh; do tega pride zlasti rado v gostih sestoijih in goščavah. Ker je v zraku še tople sled, se psu ni treba osredotočati na iskanje z nizkim nosom in tako ga lahko zapelje že prvi tople sled zdrave divjadi, ki je medtem prečkala sled obstreljene živali.

Zavedati se moramo, da pri svojem delu ne bomo nikoli naleteli na dva enaka primera, četudi bomo imeli primere, ko bo žival zadeta v prsi in bomo našli na nastrelu vse znake, od dlake in krvi do koščkov pljuč. Pri enem primeru bo lahko žival obležala mrtva že na samem nastrelu ali 100 m od nastrela, pri drugem pa jo bo treba še kako krepko iskati, morda bodo potrebni celo gonja in ustavljanje ter usmrtilni strel. Dobro si velja zapomniti, da si vsak strel, ki ga izstrelimo na divjad, in vsaka obstreljena žival pišeta svojo zgodbo! Če bomo pri streljih, izstreljenih na veliko divjad, upoštevali vse to (oboje — lovci in vodniki) in iskali z največjo mero čuta odgovornosti ter lovske pravičnosti in humanosti, potem v loviščih ne bo več gnilo toliko zastreljene divjadi ali pa se pohabljenе prebijalo skozi življenje.

To moramo poleg strellov v prsi, pri katerih mine včasih celo več kot 4 ure,

da žival v miru pogine, še bolj upoštevati pri streljih v mehko, posebno pri nizkih streljih, pri katerih ponavadi najdemo vsebino vampa tako na nastrelu kot po sledu. To je znak, ki neizkušenega lovca ali vodnika kar prerad zavede in tako misli, da bo to le kratko iskanje že mrtve divjadi. Vendar na-

vadno ni tako, zlasti pri divjih prašičih ne. Če je divjad obstreljena nizko v mehko, mine kar precej časa, preden se rana razboli in pride do vnetja organov v trebušni votlini. Pri divjih prašičih sta potrebna gonjenje in ustavljanje še celo 18 ur po izstreljenem strelu.

(Se nadaljuje)

Medvedje potegavščine

Anton Kandare, LD Iga vas

V glasilu Lovec zelo rad prebiram zapise lovcev o njihovih doživetjih na lovu. Tu in tam preberem kaj o lovskih doživetjih tudi v starejših letnikih, ki mi jih je zapustil oče. Ker so taka doživetja zame nadvse zanimiva, naj tudi sam povem nekaj besed.

V svojem lovskem udejstvovanju sem se v naših notranjskih gozdovih ničkolikokrat srečal z medvedi, uplenil sem nekaj jelenov, divjih prašičev in druge velike divjadi. Pa vendar sem največ lepih trenutkov in lovskega razburjenja doživel pri lovu na gozdnega jereba. Ta mali gozdni trubadur, ki zna tako uglašeno zapiskati svojo kitico, mi je vedno spravil srce v grlo in mi v trenutku zmešal misli, da skoraj celo uro nisem prišel k sebi. Na moj klic je priletel na 3—4 m do mene s tako ihto, da je odpadlo bukovo listje vršalo naokoli. Lep pa je bil tako, da skoraj nisem verjel svojim očem... Šopiril se je in stopical pred menoj po gozdnih tleh, odpel nekajkrat svoj spev in naposled odfrfotal. To so bili zame nepozabni trenutki, pa čeprav sem odhajal domov s čisto cevjo in blago lovsko vestjo.

Toda ne bom pripovedoval o dogo-divščinah z jerebi — opisal bi vam rad nekaj lovskih vtisov, ki so mi ostali v spominu s spremljanja lovskih gostov na lovu na medveda v našem lovišču.

Na skupščini naše LD smo se odločili, da namenimo medveda, ki je redno obiskoval naše mrhovišče, inozemske-mu lovskemu gostu. To so narekovale tudi finančne potrebe družinske blagajne, saj smo nameravali zgraditi lopo za naše delovne stroje.

Začeli smo še bolj zalagati mrhovišče ob visoki preži, iz katere smo pred leti že uplenili dva medveda. Kožuh prvega je bil ocenjen z 297 točkami, drugega s 347 točkami. Močnejšega

je uplenil naš član Stane Kavčič ml. Naposled smo na mrhovišče položili že 4 tone mrhovine, s katero so se medvedi pridno hranili.

Prišla je jesen. Medvedje so še vedno slastno jedli na mrhovišču. Po prvem zapadlem snegu sem izmeril enega medvedjih odtisov in nameril odtis prednje šape kar 17 cm, torej mora biti ta medved močan predstavnik svoje vrste. V začetku decembra, ko so bile vremenske razmere ugodne, prav tako pa tudi luna, sem odšel na opazovanje. Prvo noč ni bilo nič — začuden sem odšel. Naslednji večer pa se je v bližini mrhovišča naenkrat prikazala velika črna gmota. Veselo sem čakal, da pride bliže in si bom lahko medveda ogledal iz bližine, a spet ni bilo nič; premislil si je in se ni zmenil za večerjo. Kakor se je prikazal, je tudi izginil.

Nekaj naslednjih dni zaradi dela nisem mogel na opazovanje. Čez nekaj dni pa sem se spet lahko povzpел v prežo. Kakor hitro se je dobora zmračilo, je nekaj zašumelo. Z dvogledom sem zagledal tri manjše gmote — tri medvedke. Kje pa je mati? Že je prihajala z druge strani, obšla prežo in se šele nato previdno približala »polni mizi«, pri kateri so se njeni mladiči že navdušeno gostili. Sama se gotovo celo uro ni dotaknila mrhovine, le budno je stražila svoj naraščaj in se razgledovala naokoli. Dvigala je smrček in se nekajkrat zazrla celo v prežo, da se mi je kar srce stisnilo. Niti zganiti si nisem upal z dvogledom, ki mi jo je približeval.

Približno enak prizor se je ponavljal še nekaj večerov. Medvedka se je z mladiči zadrževala na mrhovišču tako dolgo, dokler je nisem pregnal, ko sem se odpravil s preže. Vsakič sem bil ves trd od nepremičnega sedenja in tudi od mraza.

Ko medvedka pridno obirata kosti na mrhovišču, mati medvedka budno motri okolico
Foto B. Krže

Zima je minevala in februar je prinesel nekaj več snega. Le redko je bilo zaslediti kakega medveda, mrhovišče je dolgo ostajalo nedotaknjeno. Marca pa navsezadnje tudi medved postane lačen. Tu in tam sem obhodil mrhovišče in se ogledoval naokrog, pri čemer so mi seveda pomagali tudi drugi člani naše LD. Naposled sem spet opazil prve sledove — zlomka, spet tista medvedka s tremi mladiči! Samci so okoli mrhovišča le obkrožali v primerni oddaljenosti, kot so lepo »govorili« sledovi. Med njimi sem opazil tudi sled tistega močnega medveda, katerega odtis šape sem jeseni izmeril.

Čeprav smo bili negotovi, kako bo, smo ob času ugodne lune poklicali gosta iz Italije. Upali smo, da bo medved kako noč le prihlačal na mrhovišče.

Bila je nedelja. Lune je bilo nekoliko manj od polovice. Italijanskega gosta je spremljal prijatelj, ki je z iste preže v našem lovišču že uplenil medveda. Prvi krajec je zakril oblak — pod nami so se pojavile prve sence. Glej, tu je bila naša znanka z mladiči! Čeprav je bila vidljivost slabša, sta bila gosta nad prizorom navdušena. Ves nestrpen sem čakal, da bi se medvedka umaknila in odpeljala otročaje, česar pa po njeni stari navadi seveda nisem dočakal. Tu spodaj se je počutila kot doma in je ljubosumno pazila na mladiče, ki so glasno glodali kosti.

Ker je bilo vreme precej slabo in megleno, smo se domenili, da poskusimo znova čez dva dni. Gost je pripeljal s seboj drugega prijatelja z dvogledom.

Bil sem nekoliko slabe volje, ker je preža zgrajena le za dva in smo se morali precej stiskati. Sonce se še niti ni skrilo za vrhovi, ko je že v največjem diru prihrumela na mrhovišče medvedja družina. Kar zamižal sem, saj sem vedel, kaj bo sledilo. Skrbna mati se je spet postavila v svojo značilno držo in pazila na že lepo raščene, 35—40 kg težke mladiče (morda je bil eden nekoliko težji). Okoli osme ure pa sem opazil na mrhovišču nekakšno vznemirjenje. Mladiči so se umikali na stran. Na sredini je še vedno stala medvedka in zdi se mi, da je naenkrat zrasla — nasršila je dlako. Ko sem z dvogledom preiskoval okolico, sem odkril vzrok vznemirjenja. Mrhovišču se je približeval medved, ki je takoj nato obstal. Glej, iz spodnje strani je prihajal še eden! Kaj bo zdaj? Medvedka se je ihtavo pognala k mladičem in začela pihati, da me je spominjalo na uhajanje pare iz parnega kotla. Bližji medved se je postavil na zadnje noge in jo začudeno gledal. Drugi se je zleknil na tla. Medveda sta bila toliko daleč, da ju nisem mogel oceniti. Noč je noč, zato ji nisem zaupal! Očitno medveda nista bila pri volji za prepir, ker sta že odhajala. Takoj za njima je medvedka odpeljala z mrhovišča tudi mladiče. Še nekaj časa smo slišali nje no oddaljujoče se pihanje, nato nas je zagrnila tišina. Seveda smo čakali naprej, uro, dve, tri. Bogatejši za lep doživljaj, a ne preveč veseli, smo zapuščali prežo.

Dogovorili smo se, da bo odslej prihajal gost sam. Prišel je še štirikrat in

prav tolikokrat ga je pozdravila medvedja družina. Na samca smo čakali zaman. Medvedke samci niso nadlegovali, kot bi sočustvovali z njeno materinsko skrbnostjo in z njenimi napori, da bi preživel vsi trije mladiči, ki niti za trenutek niso mogli biti mirni in ki so bili seveda tudi zelo glasni. Za medvedko sem menil, da ima kakih 160 kg. Imela je tudi izredno lep kožuh. Ko je gost spoznal, da se prizori nenehoma ponavljajo, je odpotoval domov in se vrnil spet v aprilskih mesečnih dneh. Toda vreme ni bilo preveč primerno za čakanje. Pihal je veter in njegovi sunki so dobesedno predstavljali sicer trdno zgrajeno pokrito prežo, tako da naju je kar skrbelo, da se nenadoma ne znajdeva na tleh.

Mrhovišče je takrat obiskala še ena medvedka, ki pa je vodila dva že precej večja mladiča (verjetno dveletna). Kremplje sta si »mulca« brusila kar na železni letvi, ki je speljana na najino prežo. Pri tem opraviu so vrata preže dokaj glasno ropotala. Zadnji večer čakanja pa spet obisk, seveda tretje medvedke, ki je prav tako vodila dveletna medvedka. Ta medvedka je bila manjša in verjetno tudi mlajša.

Jezilo me je, da gost ni mogel priti do strele. Po sledovih v snegu sem videl, da mrhovišče obkroža star samec in še eden, verjetno nekoliko mlajši medved, vendar pa si na mrhovišče očitno nista upala priti. Vzroka za to si nisem znal razlagati. Le predvideval sem, da so mrhovišče »vzele v zakup« medvedke z mladiči. »Restavracijo« kot je poimenoval mrhovišče dokaj potrpežljivi gost iz Italije, so očitno dodobra stražile medvedke in ustrahovale samce.

Medved ni padel. Kljub temu, da je mrhovišče obiskovalo 12 medvedov, gost ni prišel do strele. Takò je tudi stanje v naši blagajni ostalo tako, kot je bilo, številke so ostale nespremenjene. Z dnevnicami, ki jih je vplačal gost za svoje obiske v lovišču, nismo pokrili niti vseh nastalih stroškov. Za nas pa je najbolj boleče to, da lope za shranjevanje delovnih strojev ne bomo mogli postaviti v letošnjem letu. Naš traktor z vsemi priključki, kosilnica in še druga osnovna sredstva bodo še naprej pod streho v najetih prostorih. Upamo, da bomo medveda odstrelili to jesen. Številčnost medvedov na našem območju je večja, kot predvidevamo; le nesrečnim naključjem in medvedjim potegavščinam moramo pripisati, da je na območju ZLD Notranjske od za odstrel načrtovanih 4 medvedov padel en sam.

Lovska organizacija

Otvoritev lovske koč štanjelskih lovcev

Za štanjelske lovce je bila nedelja, 29. 5. 1983, dan, ki se ga bodo vedno radi spominjali. Na slovesnosti, ki je pritegnila okoli 4000 ljudi s Krasa in širše okolice, se jim je uresničila dolgoletna želja — imeti v lovišču lastno koč. Veliko napora je bilo treba, da so dosegli ta cilj. Ko so se namreč pred tremi leti odločili, da bodo začeli graditi, so vedeli, da nimajo dovolj denarja, in da bo treba krepko poprijeti za delo. Ko so zastavili krampe in lopate, nihče od 36 članov ni stal ob strani. Vsakdo je prispeval delež po svojih močeh in naposled je zraslo poslopje z nekaj več kot 100 m² koristne površine. Osrednji prostor je velika družinska soba, primerna za sestanke in družabna srečanja. V koči je še nekaj ležišč, priročna kuhinja, sanitarije ter skladišča za krmo in hladilnica za shranjevanje uplenjene divjadi. Kočo so lovci zgradili v več kot 6000 prostovoljnih delovnih urah.

Na nedeljski slovesnosti so štanjelski lovci razvili tudi svoj prapor, na katerega so pripeli spominske trakove predstavniki sosednjih LD, Lovske zveze Slovenije ter zamejskih lovcev. Mnogo je bilo tudi darovalcev zlatih žebličkov. Slavnostno prireditev je popestril lovski pevski zbor »Zlatorog« iz Vipave. Otvoritveni trak pred vhomom v lovsko koč je prerezal Stane Dolanc, častni član LD Štanjel, ki je pred tem v svojem pozdravnem govoru dejal:

»Prijetno dolžnost imam, ki mi je tudi v osebno zadovoljstvo, da lahko danes tu na slovenskem Krasu toplo pozdravim vse navzoče, da čestitam LD Štanjel ob otvoritvi nove lovske koč in razvitju lovskega prapora ter zaželim obilo uspehov lovski družini in vsem njenim članom pri njihovih prizadeva-

Otvoritveni trak lovske koč LD Štanjel, ki so ga člani zgradili med Štanjelom in Kobjoglavo, je prerezal Stane Dolanc

Foto P. Grum

njih za razvoj lovstva v tem delu naše domovine.

Novo zgrajena koč bo prav gotovo pomenila novo spodbudo za delo vaše lovske organizacije in še okrepila naša vztrajna prizadevanja za ohranitev in gojitev divjadi na Krasu.

Že dolgo vemo, da lov ni več pobijanje divjadi ali zabava posameznikov. Lovstvo je pri

nas postalo pomemben dejavnik v boju za ohranitev človekovega okolja, pomemben tudi z ekonomskega vidika, in je prijetna rekreativna panoga in ne nazadnje tudi dejavnost, ki krepi naše obrambne in samozaščitne sposobnosti...

Potem je Stane Dolanc spregovoril še o nalogah lovcev

pri varovanju narave kot sestavnega dela naše nacionalne kulture, o vzgoji mladega rodu in o skrbi vseh lovcev in lovskih organizacij za ohranitev divjadi, ter nadaljeval:

»...In prav lovstvo je pomemben dejavnik zaščite človekovega okolja in njegovega razvoja, hkrati pa je gospodarska veja, katere po-

Predsednik skupščine LZS Bojan Škrk pripenja spominski trak na prapor LD Štanjel

Foto P. Grum

tencialne možnosti so v vsej naši državi izredno velike in še vedno ne dovolj izkoriščene. Vendar pa moramo na lovstvo in divjad vedno gledati kot na integralni del narave.

Vaša lovska družina deluje na skrajnih zahodnih mejah naše države. Ne samo tu, na meji, temveč v vsej naši domovini so lovske organizacije del našega samoupravnega, samozaščitnega sistema in del sistema splošne ljudske obrambe. Lovci poznajo vsako stezico, vsak kotiček narave, kjer vzgajajo in varujejo divjad, vsak studenec pitne vode, skrivališča, bližnjice in prehode. Mislim, da ni treba posebej poudariti, da imajo lovci orožje, da so ostrostrelci — vse to pa so še kako pomembni dejavniki v našem samozaščitnem in samoobrambnem delovanju.

Veliko je že bilo napisanega in rečenega o našem tovarišu Titu kot strategu naše revolucije, komunistu, vojaku in državniku, opisane so mnoge podrobnosti iz njegovega življenja in dela. Mislim, da je naša dolžnost, da se ga tudi danes spomnimo in povemo, da je bil tovariš Tito človek, ki je poleg velikih državnih dolžnosti, obveznosti in nalog vedno našel čas, da je aktivno sodeloval pri skrbi za razvoj človekovega okolja, naše narave in divjadi. Če rečem, da je bil tovariš Tito naš prvi lovec, s tem ne mislim reči, da je bil to njegov konjiček v klasičnem pomenu besede.

Tovariš Tito je odhajal v naravo, ker mu je, kot je sam dejal, nudila telesno in psihično rekreacijo, ga spodbujala pri delu, mu dajala novih idej in bogatila njegovo snovanje.

Ustvarjalna Titova osebnost se je še bolj potrjevala v tem aktivnem poenotenju človeka in narave. Pod njegovim vplivom se je razvijala lovska organizacija Jugoslavije in nešteto krat je opozarjal, da je temeljna naloga lovcev predvsem gojitev divjadi. S teh stališč in iz celotnega konteksta socialistične samoupravne politike izhajajo tudi politika samoupravnega organiziranja lovske organizacije in njihovih nalog.

Divjad je družbena lastnina, treba jo je gojiti, varovati, nenehno ustvarjati pogoje za njeno razmnoževanje, vzgajati nove vrste divjadi, ki so nekoč že krasile naše gozdove in gore. To so bile besede tovariša Tita o lovu in lovstvu. Prav na njegovo pobudo smo sprejeli zakon, po katerem tujci ne morejo odnašati iz Jugoslavije kapitalnih trofejev, kot ne morejo odnašati naših nacionalnih umetnin. Kapitalna trofeja je enaka umetniškemu delu, ki ga je izoblikovala naša narava.

Lovske organizacije, še posebej tiste, ki so živele in delovale v krajih, ki so bili nekoč okupirani — tu pri vas od Italijanov, drugod od drugih — so bile vedno organizacije, ki nikoli niso pozabile na svojo nacionalno zavest. Človek, ki ljubi naravo, ljubi tudi svoj narod in tako so bili lovci vedno brezkompromisni varuhi slovenstva, ki so ga stoletja tlačili tujci. Tudi danes smo lovci med tistimi, ki v prvih vrstah varujemo našo nacionalno zavest, varujemo socialistično in samoupravno Jugoslavijo. Naj bo to tudi v prihodnje naša najvažnejša naloga...

Peter Grum

Tradicionalna lovska razstava v Mežici

Lovska družina »Peca« Mežica je v nedeljo, 20. 3. 1983, pripravila lovsko razstavo in ogled lovske trofeje divjadi, uplenjene v lovskem letu 1982. S to razstavo je Lovska družina »Peca« Mežica začela že tretji ciklus razstav našega mežiškega gojitvenega bazena. Z razstavami smo začeli že leta 1968. Prvi dve razstavi smo pripravili sami, nato pa smo se v bazenu dogovorili, da jo v prihodnje pripravi vsako leto druga lovska družina. Tako pride kot pripravljalka vsaka družina po sedmih letih ponovno na vrsto, kar je seveda tudi za vsak kraj prireditve bolj zanimivo.

V zadnjih letih pa sem opazil tudi, da se je vsaka lovska družina po svoje potrudila in prireditve skušala izboljšati,

Z lovske razstave v Mežici

Foto M. Lampreht

razširiti in obogatiti. Tako smo lahko na teh prireditvah slišali lovske rogiste, razne pevske zборе, deklamacije, recitacije, gledali lovske filme pa tudi fotografske in filmske posnetke divjadi iz domačih lovišč, ki so jih posneli lovci foto-kino amaterji.

Za letošnjo prireditev smo pripravili nove panoje, saj so stari že odslužili. Izdelali so jih naši lovci iz tovarne opreme in lesnega obrata — po načrtih arhitekta in lovca D. Markoviča.

V nedeljo ob desetih dopoldne so lovski rogisti označili začetek prireditve. Nato je starešina LD »Peca« R. Vrčkovnik pozdravil vse navzoče lovce, predstavnike krajevnih in občinskih ustanov, predstavnik državnega lovišča »Jelen« — Belje Radeta Vuhanjca, predstavnike zamejskih lovske organizacije, prav posebej pa še predstavnike Kluba prijateljev lova iz Celovca z Mirkom Kumrom na čelu. Slavnostni govornik je bil predsednik mežiškega gojitvenega bazena D. Vončina. Nato sta podala poročilo o odstrelu v lovskem letu 1982 oba predstavnika komisij; za srnjad in jelenjad Peter Čarf, za gamse pa Alojz Burjak.

Pri letošnji prireditvi smo bili posebno ponosni na nastop lovskega okteta naše lovske družine, ki smo ga sestavili prav za to prireditev in to je bil njihov prvi nastop. Zapeli so nekaj zelo lepih lovske pesmi pod vodstvom požrtvovalnega pevovodje J. Graufa. Po zaključnem nastopu pevcev in registov nam je R. Vončina zavrtel štiri kratke filme, ki nam jih je posredoval predstavnik lovišča »Jelen« — Belje, in sicer o beljskem jeleni, o vzreji in gojitvi divjih rac, o vzreji fazanov in o vzreji in vodenju psa krvosledca. Pri tej prireditvi so sodelovali (sicer s skromnim številom) z nekaj zelo uspešnimi posnetki tudi naši fotoamaterji.

Poleg razstave, ki je bila v dvorani hotela Peca, smo v posebnem prostoru predstavili skoraj vso pri nas živečo divjad — od visokogorske, sredogorske in poljske divjadi do vodne perjadi. Zlasti ta del razstave je zbudil zanimanje med širšim krogom občinstva, posebno med mladino. Zato je bila razstava odprta še naslednji dan, da si jo je lahko ogledala tudi šolska mladina.

Mirko Lampreht,
LD »Peca« Mežica

248 novih lovskih čuvajev!

V okviru izobraževalnega programa Lovske zveze Slovenije je bilo v letošnjem letu organiziranih kar šest tečajev za lovske čuvaje, in sicer v Dravogradu, Ptuj, Celju, Kočevju, Kranju in Kopru. Skupno je obiskovalo tečaj 248 lovcev, ki so po končanem tečaju opravljali izpit za lovskega čuvaja. Štirideset lovcev je na izpitu pokazalo pomanjkljivo znanje iz enega ali več predmetov, vendar so na popravnem izpitu pokazali zadovoljivo znanje, tako da smo letos dobili kar 248 novih lovskih čuvajev. S tolikimi novimi lovskimi čuvaji smo v precejšnji meri izpolnili pred leti zastavljeni izobraževalni cilj »v vsaki lovski družini vsaj trije lovski čuvaji«. Želja lovske organizacije po izobraževanju pa s tem še ni izpolnjena, saj tečaj ni namenjen zgolj čuvajski službi, ampak splošni izobrazbi v prid gojitve divjadi in obvarovanju njenega naravnega okolja. Cilj izobraževanja je, da čimveč lovcev opravi tečaj za lovske čuvaje in šolo za lovske tehnike. Naposled naj bi imel vsak gospodar, starešina in tajnik naziv lovskega čuvaja ali lovskega tehnika.

Z organiziranjem tečajev bomo zato nadaljevali, vendar pa ne v takem obsegu kot letos, saj niti finančno niti organizacijsko v prihodnje ne bo moč izpeljati toliko tečajev v enem letu. Za naslednja leta bomo načrtovali od enega do največ tri tečaje na leto. Pri tem bomo dali prednost zvezam lovskih družin, ki imajo najmanj lovskih čuvajev. Za naslednje leto so se za organiziranje tečaja prijavile ZLD Gorica, ZLD Novo mesto in ZLD Ljubljana.

Lojze Černe

Spremembe v koledarju strelskih tekmovanj

V koledarju strelskih tekmovanj Slovenije in Jugoslavije so v disciplini trap (glinasti golobi) nastale naslednje spremembe: 11. septembra 1983 bo ob 35-letnici Strelske zveze Slovenije na strelišču v Tomačevem tekmovanje

strelskih veterancev. Za to tekmovanje se lahko prijavijo Strelski zvezi Slovenije do 1. 9. 1983 vsi, ki so stari več kot 50 let.

Tekmovalo se bo na 25 golobov.

Isti dan bodo na strelišču ob Dolenjski cesti tekmovali veterani in veteranke (starost najmanj 35 let) z MK serijsko pištolo in puško ter z vojaško puško. Tekmovanje bo priredila Strelska zveza Slovenije ob svoji 35-letnici.

Vsi tekmovalci bodo pogoščeni, dobili pa bodo tudi spominsko plaketo Pera Cestnika, enega izmed ustanoviteljev slovenskega strelskega športa.

Za udeležbo na tekmovanju je določena prijava v višini 300 din.

E. Progar

Na XVI. balkanskem prvenstvu — Jugoslaviji prvo zlato, Šekoranja srebro!

V Istanbulu je bilo od 15. do 19. maja 1983 XVI. balkansko prvenstvo v streljanju na glinaste golobe v disciplinah trap in skit. V jugoslovanski reprezentanci je bilo 7 strelcev, med njimi so 4 tekmovali za ekipo (čeprav je mednarodna strelska zveza sprejela sklep, da ekipo sestavljajo le trije strelci), 3 pa so nastopili samo posamezno. V jugoslovanski ekipi so bili kar trije slovenski strelci (tako kot lani): Janez Šekoranja in Jože Zadnikar iz ljubljanske Olimpije ter Marijan Sotlar iz senožeške Svobode. Poleg njih je bil v reprezentanci tudi Dževad Haznadar iz Banja Luke. Kot posamezniki so na balkanskem prvenstvu nastopili Đapo, Kričković in Kocman.

V ekipni konkurenci je zmagala Jugoslavija in osvojila prvo zlato kolajno v ekipni konkurenci.

Rezultati so bili naslednji:

1. Jugoslavija — 548 golobov,
2. Grčija — 546 golobov,
3. Bolgarija (lanski zmagovalci) — 542 golobov,
4. Romunija — 541 golobov in 5. Turčija — 494 golobov.

Med posamezniki je tokrat zmagal Bolgar Nenov, sestretil je 189 golobov. Odličen drugi z istim rezultatom, toda slabši v razstreljevanju, je bil

Najboljši trije na XVI. balkanskem prvenstvu v trapu (Istanbul 83). Na drugem mestu stoji naš Janez Šekoranja

Foto M. Velkovrh

naš Janez Šekoranja, brnasto medaljo pa je osvojil Dževad Haznadar (188 golobov). Jože Zadnikar je osvojil 5. mesto (185 golobov).

Na letošnjem balkanskem prvenstvu so strelci tekmovali tudi za Gran prix Evrope; v ekipni konkurenci je zmagala Italija s 583 golobi, druga je bila Sovjetska zveza s 581 golobi, tretja pa Francija s 579 golobi. Jugoslavija se je uvrstila na 7. mesto, kar je lep uspeh, če vemo, da se ta disciplina šele prebija v mednarodno areno.

Med posamezniki je bil za pokal Evrope najboljši Assanov iz Sovjetske zveze (198 golobov), drugi je bil Carrega iz Francije (196 golobov), tretji pa Dgovanetti iz Italije (195 golobov). Od naših tekmovalcev je bil najboljši Janez Šekoranja.

Edvard Progar

V Kazljah srečanje med SR Slovenijo in Jugoslavijo!

17. 9. 1983 bosta na strelišču v Kazljah pri Sežani organizirali Strelska zveza Slove-

nije in SD »Svoboda« Senožeče zanimivo srečanje v disciplini trap med reprezentancama SR Slovenije in Jugoslavije.

Organizatorji se tudi dogovarjajo, da bi na tem srečanju sodelovali najboljši strelci na glinaste golobe na svetu, zato se trudijo, da bi sodelovali tudi Italija (svetovni prvak) in Sovjetska zveza (drugouvrščena).

Ekipo bodo sestavljali trije najboljši člani, sestavljena pa bo na osnovi rezultatov republiškega in državnega prvenstva.

E. Progar

Jubilanti

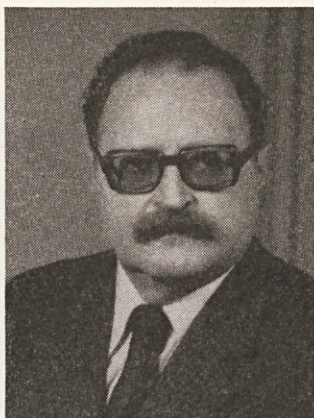
Ing. Vlado Jenko — šestdesetletnik

Ing. Vlado Jenko je pred nedavnim praznoval šestdeseti rojstni dan. Rodil se je 6. junija 1923 v Zasavskih revirjih. Za seboj ima bogato in pestro življenjsko pot, zato bomo omenili le nekaj prelomnic, ki so pomembne za njegovo življenje. Do začetka druge svetovne vojne je končal osnovno šolo v Hrastniku in gimnazijo v Celju. Vojna se je razplamtela, ko je bil v najlepših mladeniških letih.

Napreden dijak, kakršen je bil, je simpatiziral z OF in je bil zaradi sodelovanja z OF leta 1942 mesec dni zaprt v gestapovskih zaporih v Trbovljah. Leta 1944 se je kot borec pridružil Kozjanskemu odredu in ostal v njem do osvoboditve. Postal je častnik in do jeseni leta 1946 ostal akiven oficir JLA.

Ker zaradi vojne vihre ni mogel nadaljevati študija, se je odločil, da bo študiral naprej v osvobojeni domovini. Leta 1951 je diplomiral na gozdarski fakulteti v Zagrebu. Kot mlad in sposoben gozdarski inženir je služboval po raznih krajih v Posavju, nekaj časa je delal tudi pri upravnem organu OLO za gozdarstvo in lovstvo. Kot gozdar je bil zaposlen na raznih odgovornih mestih, pred upokojitvijo pa tudi kot direktor Gozdnega gospodarstva Brežice. Upokožil se je pred letom dni.

Vlado je član lovske organizacije že od leta 1949. Od leta 1954 naprej je bil vsa leta funkcionar nekdanje Lovske zveze Krško, občasno pa izvoljen tudi v razne organe LZS. Pri LZ Krško je dolga leta vodil gospodarsko komisijo. Od leta 1963 je bil predsednik LZ Krško, po reorganizaciji lovskih zvez pa je bil izvoljen za predsednika izvršnega odbora Zveze lovskih družin Posavje in to funkcijo opravlja še danes. Hkrati je že več kot 25 let član izpitne komisije pri ZLD Posavje-

Vlado Jenko

Krško, od leta 1968 pa njen predsednik. Zdaj je član samoupravnega družbenega nadzora pri LZ Slovenije. Trenutno ima zelo odgovorno delo, saj je od strokovnega sekretariata LZ Slovenije prevzel nalogo, da na območju ZLD Posavje vodi delo za dvig številčnosti male divjadi. Ker je ZLD Posavje mejna zveza s sosednjo Hrvaško, je Vlado z vztrajnim prizadevanjem dosegel lepe uspehe pri medrepubliškem sodelovanju z lovske organizacijami SRS in SRH. Skupaj s Hrvati smo ustanovili tako imenovana gojitvena bazena »Gorjanci« in »Obsotelje«, v katerih sporazumno gospodarimo. Tudi dogovor, da se na meji spoštuje zakon tiste republike, ki je glede lovnihih dob najugodnejši za divjad, je uspel po njegovi zaslugi. Vlado ima zelo tanek posluš za lovsko kinologijo. Kot vodnik je vzgojil odlične lovske terierje, zdaj pa se ukvarja z resastimi istrijanci in brakjazečarji.

Vlada Jenka pozna tudi širša slovenska lovska javnost, saj je redni sodelavec uredništva glasila Lovec, poleg tega pa tudi avtor poglavja Lovsko gospodarstvo v Slovenskem lovskem priročniku.

Vlado je v svojem življenju zelo veliko prispeval k uspešnosti, utrjevanju in razvoju slovenskega lovstva nasploh, zlasti pa v Posavju. Želimo, da bi svoje znanje še naprej prenašal na mlade rodove. In ker ga poznamo, vemo, da bo to z veseljem počel, saj je še poln načrtov. Pred njim je še velika naloga —

Žan Kovačič

oblikovati in oživiti delo novega Lovskogojitvenega območja Posavje.

Za delo na področju lovstva je dobil Vlado že vsa možna lovska odlikovanja LZ Slovenije: red za lovske zasluge II. in I. stopnje in zlati znak KUS. Pred nedavnim je dobil tudi bronasto plaketo glasila Lovec. LZ Hrvaške ga je za sodelovanje na mejnem območju odlikovala z lovskim odlikovanjem II. reda, ob 100-letnici lovstva na Hrvaškem pa so mu podelili posebno plaketo LZ Hrvaške. Poleg lovske odlikovanj ima Vlado tudi več vojaških in državnih odlikovanj.

Vsi posavski lovci želimo jubilaru še krepko zdravje in veliko lovskega užitkov v njegovi lovski družini ter na območju Posavja, pa da bi uresničil vse, kar še načrtuje za napredek lovstva v Posavju!

Lovci ZLD Posavje — A. A.
Uredništvo glasila Lovec

Žan Kovačič-Boris je 29. 9. 1982 praznoval svojo 70-letnico. Rodil se je leta 1912 v družini, v kateri je vladal lovski duh. Njegov oče je bil lovski čuvaj na graščini Turjak. Služboval je v revirjih Iške in Mačkovca. Žan je bil očetu nenehno za petami in se je že kot kratkohlačnik seznanil z divjadjo in lovom. Trda so bila Žanova otroška leta v številni družini. Še kot otrok je občutil krivičen odnos med delodajalci svojega očeta in revnimi kmečkimi družinami, ki so delale za gospodo.

Že leta 1941 se je pridružil OF in se s puško v roki bojeval za svobodo vse do leta 1946. Bojeval se je v enotah Krimskega odreda in v brigadi Ljube Šerčerja, v IV. brigadi VDV pa je bil kurir TV. Za zasluge v NOB je dobil spomenico 1941 ter številna vojaška in državna odlikovanja.

Po demobilizaciji se je leta 1947 zaposlil na OLO Rakek, kjer je delal do leta 1949. Še isto leto se je zaposlil v državnem lovišču Snežnik, kjer je bil nadzornik lovskega revirja Leskova dolina. Tu je pokazal svoje izredne lovske sposobnosti, ki si jih je nabral že kot otrok ob svojem očetu. V državnem lovišču Snežnik je služboval do upokojitve leta 1959.

Po upokojitvi pa se je še naprej z vsem srcem udeleževal v lovstvu, predvsem je deloval v Bloški dolini. Od upokojitve do leta 1961 je bil član LD Iga vas, nato pa je stopil v vrste LD Nova vas, kjer je še danes. Privlačile so ga lepote Iške, ki jo tako dobro pozna še iz časov NOB. Žan je član UO oz. IO naše LD vsa leta od marca 1965. Od leta 1966 do 1968 je bil gospodar naše LD, od leta 1968 do 1983 pa je kinološki referent. Do lovske kinologije čuti Žan veliko veselje. Je odličen vzreditelj in vodnik lovske psov. Nenehno poudarja pomen šolanja lovske psov za lovišča in spodbuja mlade lovce.

Žan nesebično prenaša svoje bogato lovske znanje na mlajši rod, krepi lovsko tovarištvo in ostro biča vse nepravilnosti v lovske vrstah.

Za dolgoletno delo v lovstvu ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in z redom III. stopnje.

Žan, vsi tvoji lovski tovariši ti želimo še veliko užitka pri lovu in da bi še mnogo let skupaj hodili po naših lovske stezah!

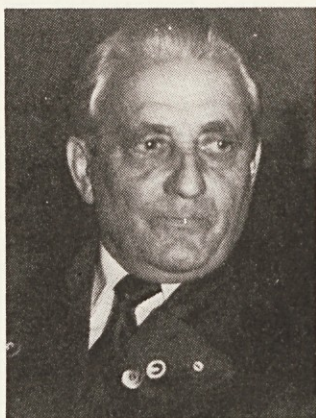
Bloški lovci

Karel Notar se je rodil 25. 1. 1923. O njegovi 60. letnici ne govorimo zaradi njegovega imena, ampak zaradi osebnosti, ki si jo je zgradil v življenju. Bil je aktiven borec v škofjeloški četi, dokler ni bil leta 1944 ranjen. Zdravil

Karel Notar

Mirko Zalokar

se je v bolnici Franja in ker po zdravljenju ni bil več tako okreten, da bi se bojeval v enotah, je delal v rajonu Smednik, Verje in Medvode. Ves čas vojne je bil politično aktiven in ves čas je skrbel za ljudi. Je nosilec spomenice 1941.

Po vojni je delal kot pomočnik pooblaščenca OZNE v Škofji Loki, ko je spet postal civilist, pa se je posvetil političnemu in gospodarskemu delu v Medvodah. Dolga leta je bil podpredsednik občine in še danes kot upokojenec opravlja vrsto družbenopolitičnih dolžnosti.

V lovsko bratovščino je bil sprejet marca 1949, leta 1953 pa je postal član upravnega odbora in namestnik starešine. Leta 1955 je bil izvoljen za starešino LD Medvode in to dolžnost je opravljal kar 12 let. Od leta 1967 je bil nekaj let predsednik nadzornega odbora.

Četudi je bolan, deloma je bolezen tudi posledica ran, ki jih je dobil v vojni, je še vedno vnet privrženec lova, lovskih tovarišev in narave. Nikoli ni odrekal pomoči in s svojimi organizacijskimi sposobnostmi je vedno z veseljem pomagal lovski družini in svojim tovarišem. Niti narave niti lova ni izkoriščal za svoje osebne koristi, temveč je s svojim zgledom vzgajal mlajše lovce in jim vcepil pravičen odnos do narave. Želimo mu še mnogo uspešnih let in da bi še dolgo skrbel za naravno okolico Medvod in za lovišče tako, kot je doslej.

Lovci LD Medvode

Mirko Zalokar se je rodil 5. 9. 1922 v majhni vasi Ročišče, ki leži v središču sedanjega lovišča LD Studenec. In Mirkovo življenje je tesno povezano z nastajanjem in razvojem te LD.

Že kot desetleten deček je prihajal med lovce zakupnike. Njegov oče Jože in še nekateri ugledni kmetje so leta 1932 vzeli v zakup za lov vse zasebne gozdove v okolici Studenca. Lovišče ni bilo bogato, vendar ljubiteljev narave to ni motilo. Vedeli so, da bodo z dobrim gospodarjenjem lovišče obogatili. Leta 1938 so lovišče povečali še na območje sedanje KS Bučka. Njihove zamisli in načrte je pretrgala druga svetovna vojna.

Mirko se je po vrnitvi iz internacije vključil v LD Studenec. Na njegovo pobudo sta se leta 1949 družini Studenec in Veliki trn združili v LD Studenec. Takrat je štela LD Studenec 31 članov.

Mirko si je z izkušnjami, znanjem in poštenostjo pridobil zaupanje pri članih in postal zelo priljubljen. Leta 1950 je prevzel tajniško delo in ga opravljal do leta 1953. Še iste leta je bil izvoljen za starešino in to funkcijo opravljal do leta 1966. Leta 1968 smo ga znova izvolili za starešino naše družine, kar je ostal do leta 1981. Od leta 1981 je član nadzornega odbora. V vsem obdobju starešinstva se je trudil za boljše gojitev divjadi, za varstvo narave, za poštenost in prijateljstvo med lovci. Med drugim je bil tudi pobudnik za ustanovitev lovskega okteta, ki še danes deluje in tudi sam

zagnano prepeva v njem. Poleg tega je zgleden mentor mlajšim članom in pripravnikom. Mirko je veliko pripomogel, da se je LD Studenec uvrstila med vodilne družine v gospodarjenju z divjadjo, pa tudi v kulturnem in strelskem delovanju v Posavju.

S svojo veselo naravo, smislom za humor in lepim petjem pripomore, da poteka marsikateri zadnji pogon veselo, posebno še, če ga pogovorimo, da poprime za harmoniko.

Za svoje delo v LD je dobil znak za lovske zasluge in red III. stopnje.

Mirko pa ni aktiven samo v lovstvu, temveč tudi v KS Studenec. Ko je bil mlajši, je sodeloval v dramski sekciji, pri pevskem zboru, dolga leta pa je bil tudi porotnik na sodišču v Sevnici in predstavnik zbora KS v združenem delu. Zdaj je predstavnik kmetov kooperantov v KS Studenec. Za požrtovalno delo je dobil priznanje KS.

Kljub vsem dolžnostim doma pridno kmetuje in gospodari. Če ga povprašamo, kako vse to zmoro, se nasmeje in pravi: »Z dobro voljo in s pomočjo prijateljev se vse naredi!«

Ob njegovi 60-letnici mu želimo še mnogo prijetnih uric na lovu in v krogu prijateljev!

Člani LD Studenec — F. P.

Jože Pečovnik se je rodil 31. 1. 1933 v Zg. Polskavi. Ko ga danes srečaš, ne moreš verjeti, da je pred kratkim srečal Abrahama, kot pravimo. Vedno zagorel obraz, z nemirnimi in le nekoliko osiveliimi temnimi lasmi, ki nenehno silijo na čelo, in vedno žive oči dajejo slutiti, koliko življenjske moči in duha je v Jožetu. Vedno je dejaven in tovariški, naj bo na delovnem mestu, v prostem času ali na lovu.

Od leta 1953, ko je postal član LD Polskava, je bil zavzet delavec v lovstvu; vsa leta je nenehno dajal naši organizaciji tudi del sebe. Od leta 1963 je bil pet let gospodar naše družine, od leta 1968 do 1974 pa njen starešina. V teh letih je bilo pri nas storjenega veliko, v veliko me-

Jože Pečovnik

ri po Jožetovi zaslugi. S svojimi organizacijskimi sposobnostmi in le njemu lastno zagnanostjo je znal spodbujati graditev našega lovskega doma, takoj ko smo dom zgradili, pa je bil že med prvimi pobudniki za graditev sodobnega strelišča in za razvitje prapora.

V tem času je bil in je še dejaven tudi zunaj naše lovske družine. V letih 1972 do 1974 je bil član izvršilnega odbora Zveze lovskih družin Maribor in predsednik strelske komisije pri ZLD Maribor, od leta 1973 pa je član republiške strelske komisije.

V vseh teh letih pa je Jože ob svojem delu in zavzetosti v lovstvu deloval in še deluje kot družbenopolitični delavec v slovenjebistriški občini. Za to požrtovalno delo je dobil leta 1972 državno odlikovanje red dela s srebrnim vencem. Njegovo lovsko obleko pa krasi dvoje priznanj; leta 1969 je dobil znak za lovske zasluge, leta 1977 pa red III. stopnje. Toda ti priznanji sta le skromen dokaz njegove dejavnosti. Mnogo več mu morda pomeni, da je v vseh teh letih znal in hotel razdajati del sebe. Da je bil in je dober svetovalec in učitelj mladim lovcem in njihov pravi tovariš. Mnogo nas je takih, ki smo svoje prvo lovsko znanje črpali prav iz njegovih izkušenj in nam je prav Jože odkril skrivnosti lova in narave, skrivnosti tihih juter in pohorskih globač ter lepote naših polj. S svojo nenehno ljubeznijo do narave, s skrbjo za divjad in z lovsko pravičnostjo je znal in še zna vcepiti mladim lovcem pravilno

vedenje. Vsa ta leta je vzor pravičnega lovca, ki mu lov in narava pomenita življenjsko bogastvo, ki pa ni samo njegovo, ampak ga nenehno razdaja tudi drugim.

In kaj naj mu zaželimo ob jubileju? Morda le to, da mu bo prav narava, ki jo tako ljubi in varuje, vračala z odprtimi rokami tisto, kar ji nenehno daje.

Člani LD Polskava — B. I.

Literatura

Hanuš/Fišer: FAZAN — Gojitev in lov

Založba NOLIT iz Beograda je spomladi letos izdala knjigo znanih čeških strokovnjakov ing. Václava Hanuša in ing. Zdeneka Fišerja FAZAN — Gojitev in lov.

Avtorja knjige sta tudi zunaj ČSSR znana kot vodilna čehoslovaška strokovnjaka za fazane in za urejanje fazanjih lovišč. Kot zunanja sodelavca Inštituta za gozdarstvo iz Beograda sta zasnovala vzreja-lišče fazanov in uredila lovišče ter uvedla načine lova v »Karadjordjevu«, ki je vsekakor najboljša in največja fazanje lovišče v naši državi. V knjigi sta avtorja obdelala izbor, zoologijo in biologijo

fazana, gojitev fazana — naravno in usmerjeno — urejanje stanišč za gojitev fazana, gospodarjenje s fazanjimi lovišči, zaščito fazana, naseljevanje lovišč s fazani in lov fazanov.

Kot pravita avtorja v predgovoru knjige, sta želela s to knjigo, ki zajema znanje in izkušnje s področja gojitve fazanov, prispevati k večjemu zanimanju širše lovske javnosti za nadaljnjo intenzivno gojitev fazanov. S tem delom dopolnjujeta dosedanje slovnostvo o gojitvi fazanov in urejanju fazanjih stanišč z rezultati raziskovalne dejavnosti, opravljene na Inštitutu za gozdarstvo in lovstvo v Zbraslavi.

Knjiga je vsekakor zanimiva tudi za tiste naše lovce, ki bi želeli svoje znanje o fazanu dopolniti z izkušnjami iz ČSSR.

Knjiga ima 196 strani in je formata 20 × 14 cm, izšla pa je v nakladi 5000 izvodov. Iz originala jo je v srbski oz. hrvaški jezik prevedel znani srbski lovski strokovnjak mag. ing. Lazar Radosavljević. Cena je 450,00 din.

Veljko Varičak

V spomin

Ludvik Smrekar, član LD Medvode, je umrl 23. 12. 1982. Preminil je stal komaj 64 let, utrujen od dela.

Rodil se je 12. 8. 1918 v Sostrem. Ludvik je bil revolucionar in vzoren lovec. Leta 1941 je odšel v gozdove in se pridružil drugi grupi odredov na Pugledu; dodelili so ga zaščitnemu bataljonu NOV Slovenije. Za aktivno delovanje v NOB je dobil spomenico 1941 in vrsto drugih vojaških odlikovanj.

Po vojni je opravljal številne odgovorne funkcije v gospodarstvu in v političnem življenju. S svojimi izkušnjami in organizacijskimi sposobnostmi je sodeloval pri organiziranju podjetja SKIP v Šentvidu,

Ludvik Smrekar

Karel Zadnik

največ uspehov pa je dosegel v vodstvu Agrostroja-Draga, ki ga je vodil, dokler njegova življenjska moč ni usahnila.

Leta 1952 je postal član LD Medvode, pred vstopom v to družino pa je bil več let član LD Turjak. V družini je marljivo delal in je s svojo resnostjo, s predogi in nesebičnim delom veliko pripomogel, da imamo medvoški lovci v revirju svoj lovski dom. Ludvik je bil od leta 1956 do 1958 član NO, od leta 1958 do 1962 predsednik NO LD Medvode in od leta 1962 do 1967 predsednik disciplinske komisije.

Bil je izredno strog, kadar je šlo za porabo sredstev, ki so bila namenjena za lovišče, in kritičen do dela v družini. Tako kot je bil kritičen do drugih, je bil kritičen tudi do sebe, zato smo ga vsi zelo spoštovali. Tak je ostal, dokler ni zbolel in umrl. Od takega, kakršen se nam je vtisnil v srce, smo se poslovi in takega bomo ohranili v spominu.

Dal nam je vse, kar je mogel in zmoget, četudi je s tem včasih sebe prikrajšal. Zato smo sneli s klobukov smrekove vejice in mu jih položili na krsto.

Vedno se ga bomo spominjali in spoštovali njegovo delo.

Lovci LD Medvode

Karel Zadnik je umrl 9. 1. 1983; poslednjič smo se poslovi od njega njegovi lovski in gasilski tovariši ter delavci TNZ in se mu zahvalili za

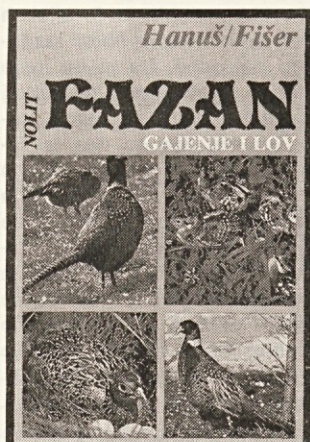
delež, ki ga je nesebično, z močno voljo in velikim zadovoljstvom prispeval za lovstvo.

Luč sveta je zagledal kot prvi otrok sedemčlanske družine v Dolenjih Lazah pri Ribnici na Dolenjskem. Okusil je vse težave in tegobe tedanjega časa, saj je že s 13 leti moral skrbeti zase in pomagati služiti kruh drugim članom družine. Zgodaj je spoznal uničujoče kolesje kapitalistične družbe, saj so ga kot delavca povsod izkoriščali in zapostavljali. Svojemu prepričanju se ni izneveril tudi po izbruhu druge svetovne vojne, zato so ga leta 1942 internirali. Vrnil se je šele leta 1945. Takoj po osvoboditvi se je aktiviral, postal je član SKOJ in ZK in začel je delati v organih TNZ, kjer je ostal vse do upokojitve. Za svoje delo je dobil več priznanj in državno odlikovanje.

Med zeleno bratovščino je stopil leta 1948 in postal član LD Polhov Gradec (do leta 1977) ter LD Šentvid (sedaj Toško čelo). Leta 1951 je opravil lovski izpit in takoj začel delovati kot funkcionar v obeh družinah. Od leta 1954 do 1958 je bil tajnik LD, nato od leta 1962 do 1966 blagajnik LD, pa gospodar koč, član UO oz. IO (1967—1976), član NO (1976—1978), od leta 1979 do 1982 pa član disciplinskega razsodišča in član komisije SLO.

Za plodno delovanje v lovstvu ga je LZS leta 1973 odlikovala z znakom za lovske zasluge, člani LD Toško čelo pa smo mu leta 1982 podelili naziv častnega člana.

Naslovna stran knjige »Fazan«. Format 20 × 14 cm

Udejstvovanje v lovstvu mu je bilo v posebno veselje, s svojo navzočnostjo pa je vedno popestril lovsko družbo. Rad je sodeloval pri delovnih akcijah, pri organizaciji, na lovih, krmil divjad — najraje fazane — in hodil v prsku na ženina — srnjaka. Ponosno je gledal na opravljeno delo, tudi na sadove svojega truda v obeh LD, katerih član je bil. Vedno je bil pripravljen sodelovati in svetovati pri nalogah, ki smo se jih lotevali, in tudi bolezen mu ni preprečila, da do zadnjega ne bi bil z mislimi in željami med lovskimi tovariši.

Člani LD Toško čelo

gal; bolezen ga je do konca življenja priklenila na posteljo. Še vedno pa je lovem, ki so ga radi obiskovali, svetoval to in ono o lovu, zanimal se je za delo v lovišču, se veselil naših uspehov in obujal spomine na svoje lovske doživljaje. Čeprav je bil priklenjen na posteljo, se je udeležil vseh večjih slovesnosti, ki jih je organizirala družina. Zaradi zavzetega dela v lovski družini ga je ta leta 1974 imenovala za častnega člana.

Vsem nam bo ostal v najlepšem spominu kot Tone, lovec, lovski čuvaj in prijatelj!

Brestaniški lovci — F. Z.

Anton Pečnik, častni član LD Brestanica, je umrl 25. 1. 1983.

Tone se je rodil 10. junija 1904 v Krvavi peči pri Velikih Laščah. Kot večina ljudi v tistih časih tudi on ni imel lahke mladosti, saj si je moral že s trinajstimi leti sam služiti kruh na gradu Turjak. Leta 1928 se mu je začela uresničevati velika želja — kot gozdni delavec se je začel učiti za logarja, leta 1935 pa je v državnem lovišču, v revirju Mežaklja, nastopil službo lovskega čuvaja. Izpit za lovskega čuvaja je opravil leta 1937. Vojno viro je dočkal v svojem revirju, okupator pa ga je zaradi suma, da sodeluje s partizani, leta 1942 premestil v Jelendol, ki je pripadal Gozdní upravi Tržič.

Leta 1960 se je zaposlil pri Gozdnem gospodarstvu Brežice in takrat je postal tudi član Lovske družine Brestanica.

Tone, lovec z dušo in telesom, se je kmalu vživel v novo okolje. Lovski čuvaj s petindvajsetletno prakso, kolikor si je je nabral, je bil posebno dragocen učitelj mlajšim lovcem, vsem pa nam je vcepljal pravilne poglede na gospodarjenje z divjadjo. Kmalu po tistem, ko se je pridružil naši družini, smo dobili zaupanje vanj in ga zato leta 1964 izvolili v upravni odbor družine — postal je pomočnik gospodarja (1964—1969). Žal pa ni mogel dolgo ostati aktiven. Novembra 1969 je na poti na skupni lov oma-

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Alfonz Kovačič, LD Suha krajina, * 8. 7. 1913, † 1. 3. 1983.

Božidar Pivec, LD Smuk-Semič, * 1. 11. 1940, † 11. 5. 1983.

Janez Albreht, LD Škofja Loka, * 17. 11. 1909, † 16. 4. 1983.

Robert Ličar, LD Idrija, * 27. 4. 1922, † 17. 11. 1982.

Andrej Fortin, LD Mežica, * 29. 11. 1910, † 17. 10. 1982.

Jani Debelak, LD Kropa, * 18. 9. 1956, † 14. 3. 1983.

Umrlim časten spomin!

Lovska kinologija

Zvezno tekmovanje psov jamarjev na Bistrici

Lovsko kinološko društvo Bela krajina — Črnomelj je 28. maja letos organiziralo specialno tekmo psov jamarjev v rovu z izvlačenjem. Tekmovalo je 21 psov, od tega 11 iz Slovenije, 7 iz Hrvaške in 3 iz Vojvodine (2 foksterierja,

Ocenjevanje dela psov jamarjev v umetnem rovu Foto T. Š.

3 resasti jazbečarji in 16 lovskih terierjev).

Tekmo je vodil Jože Vajs, predsednik LKD Črnomelj. Sodila sva Janez Gliha in Tomaž Burazer.

V rovu je s psi meril moči odrasel jazbec, za izvlačenje pa je bil na voljo mrtev, 8 kg težak jazbec.

Zaradi velikega števila psov, ki so jih vodniki pripeljali na tekmovanje, smo po dogovoru z organizatorji in tekmovalci najprej ocenjevali strelomirnost in izvlačenje. To sta bili pred leti na takih prireditvah selekcijski disciplini. Dogajalo se je namreč že, da so pri enakem številu psov jazbeca izvlekli le trije ali štirje psi. Rezultati pa so pokazali, da se vodniki danes veliko bolj ukvarjajo s psi, saj je bilo prosto odložitljivih psov devet, trinajst pa jih je jazbeca izvleklo. Izredno dobro so se izkazali psi z vodniki iz sosednjih republik, kar je najbrž rezultat posebnih priprav za takšna tekmovanja, ki jih je pri njih precej več, medtem ko je bilo letos to edino tako tekmovanje v Sloveniji.

Iz sosednjih republik se je od 10 privedenih psov uvrstilo 8 (od tega 5 v prvi nagradni razred), iz Slovenije pa le 4 psi (2 v prvi nagradni razred). In kaj je vzrok za slabo kakovost naših psov? Videti je, da se kinologi po razpadu pasemskih organizacij-klubov še niso znašli. Zanimivo je, da je Klub ljubiteljev psov jamarjev kot ozko specializirana organizacija

lahko poudarjal pomembnost takšne dejavnosti, kot so specialne in uporabnostne tekme, in s tem skrbel za kvaliteto vodnikov in psov, medtem ko v področnih LKD vleče največkrat vsak na svojo stran. Zato je takih in podobnih tekmovanj, ki so potrebna za udejstvovanje vodnikov in vzgojo mladih, odločno premalo. Od nekdaj stremimo za tem, da bi jamarja prikazali kot vsestransko uporabnega psa, vendar pa za to delamo izredno malo. V prihodnje bi se bilo treba pogovoriti o možnostih za organiziranje kombiniranih tekmovanj za jamarje v rovu in na planem, oziroma v rovu in na krvnem sledu ter za vodno delo. Dobro bi bilo, da bi se predramila lovška kinološka društva po Sloveniji in se dogovorila o možnostih za organiziranje področnih tekmovanj, ki bi se končala z republičkim tekmovanjem, na katerem bi nastopili tisti psi, ki bi se uvrstili na področnih tekmovanjih. Menim, da bi tako v prihodnosti lahko dokazali, da jamar ni le »pretepač«, ampak vsestransko uporaben pes; če je bil kdaj pretepač, moramo iskati vzrok za to v slabi kinološki razgledanosti vodnikov samih.

In kakšni so bili rezultati? 1. mesto CACT-YU je zasedla lovška terierka Rina JRIlt 41062 — vodnik Damir Sokolović iz Zagreba. Psica je dosegla najvišje število točk in I. nagr. razr.

2. mesto R. CACT-YU je zasedel lovski terier Cigo JRIlt

Udeleženci zveznega tekmovanja psov jamarjev Foto T. Š.

80702 — vodnik Mirko Vukanović iz Futoga. Tudi ta pes je dosegel najvišje število točk, le da je bil v izvlačenju nekoliko počasnejši kot prvo-uvrščena Rina — I. nagr. razr. 3. mesto je zasedel Nick von Ringgau JRlt 81298 — vodnik Mirko Vukanović. Komaj leto star pes se je odlično izkazal, saj je izgubil le pol točke in se uvrstil v I. nagr. razr. Izkazal se je tudi resasti jazbečar Diskus — vodnik Milan Ljubojević iz Zagreba. Izvlačenje je opravil brez težav, prav tako pa je bil odlični v spopadu z živim jazbecem, ki ga je obvladal s previdnim in premišljenim prijemom. Uvrstil se je v I. nagr. razr. Zanimanje sta zbudili tudi resasti foksterierki, od katerih je bila uspešna mlada in obetajoča Shirley — vodnik Slavko Sekol iz Zagreba.

V ekipni konkurenci je zmagašla ekipa Vojvodine, na drugo mesto se je uvrstila ekipa Kluba pasa jamara iz Zagreba, tretje mesto pa je osvojila ekipa Dolenjske.

Tekmovanje je bilo organizirano brezhibno. Popoldne se je izboljšalo tudi vreme in podelitev pokalov je potekala v prijateljskem razpoloženju. Za dobro počutje gostov in tekmovalcev so poskrbeli člani LD Loka, ki so pripravili jedajočo in pijačo. Ob tej priložnosti se zahvaljujem njim in vsem, ki so kakorkoli pripomogli k temu, da je prireditelj lepo uspela.

Tomaž Burazer,
kinol. sodnik

Predvidena legla

Westfalski brak-jazbečarji (JRWbj):

Leglo 25. 8. Rejec Ludvik Brence, Malahorna 30, Oplotnica.

Balkanski goniči (JRGB):

Leglo 29. 7. Rejec Alojz Ravnikar, Sp. Gorje 117, Zg. Gorje.

Posavski goniči (JRGp):

Leglo 3. 9. Rejec Anton Slak, Stari trg 18, Trebnje.

Leglo 9. 7. Rejec Jože Smrekar, Podgorje 6 a, Podgorje.

Leglo 24. 7. Rejec Jože Andrejčič, Dvor 55, Dvor.

Istr. kdl. goniči (JRGki):

Leglo 6. 7. Rejec Franc Menčinger, Selovec 1, Dravograd.

Leglo 15. 8. Rejec Franc Lundič, Lakenca 15, Mokronog.

Leglo 17. 7. Rejec Ludvik Lotrič, Dražgoše 60, Železniki.

Leglo 18. 7. Rejec Jakob Gantar, Zavratac 20, Rovte.

Res. istr. goniči (JRGri):

Leglo 9. 7. Rejec Milan Ferk, Branik nad Muto, Muta.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Leglo 23. 8. Rejec Milan Vrščaj, V brezov log 64, Novo mesto.

Leglo 22. 7. Rejec Jože Marentič, Mala vas 13 a, Grosuplje.

Leglo 2. 7. Rejec Anton Fike, Sp. Boč 37, Selnica ob Dravi.

Leglo 28. 7. Rejec Zdravko Smerkolj, Ribče 29, Kresnice.

Leglo 4. 8. Rejec Franc Grebenc, Žlebič 42, Ribnica.

Leglo 17. 7. Rejec Janez Rakar, Žalna 2, Grosuplje.

Leglo 12. 7. Rejec Ivan Osolnik, Pongrac 168.

Leglo 18. 7. Rejec Anton Žulič, Oštrc 15, Kostanjevica.

Leglo 10. 8. Rejec Roman Smole, Zibika 39, Pristava.

Leglo 10. 8. Rejec Valter Furman, Ošelj 1, Šmartno na Pohorju.

Leglo 6. 8. Rejec Franc Rak, Ličenca 6, Loče.

Leglo 23. 7. Rejec Janko Ferjan, Ribno 89, Bled.

Hanovrski barvarji (JRHB):

Leglo 16. 9. Rejec Mirko Šičnik, Legen 118 a, Slovenj Gradec.

Leglo 10. 9. Rejec Niko Mrak, Sp. Idrija 74.

Bavarski barvarji (JRBb):

Leglo 19. 9. Rejec Ludvik Škrlec, Blok I/K, Stari trg pri Ložu.

Leglo 18. 8. Rejec Filip Tarfila, Na plavžu 18, Železniki.

Leglo 4. 7. Rejec Ivan Kopušar, Apače 63, Lovrenc na Dravskem polju.

Leglo 14. 6. Rejec Ivan Setnikar, Polhov Gradec 93.

Leglo 30. 7. Rejec Jože Mali, Potoče 1, Predvor.

Leglo 12. 7. Rejec Bogdan Smrdelj, Kal 26, Pivka.

Lovski terierji (JRLT):

Leglo 8. 9. Rejec Marjan Tavčar, Tomšičeva 8, Sežana.

Leglo 30. 7. Rejec Ignac Hozjan, Semič 48 a, Semič.

Leglo 29. 7. Rejec Justin Cah, Črni kal 62 a.

Leglo 27. 7. Rejec Justin Cah, Črni kal 62 a.

Leglo 4. 8. Rejec Alojz Avsenik, Letališka 12, Lesce.

Leglo 29. 6. Rejec Jože Jurčič, Črna vas 31, Ljubljana.

Jazbečarji kdl. (JRJki):

Leglo 30. 6. Rejec Ivan Cvar, Tatjane Odrove 17, Kranj.

Leglo 18. 8. Rejec Alojz Holc, Žerovinci 27, Ljutomer.

Res. jazbečarji (JRJri):

Leglo 2. 8. Rejec Anton Hren, Cesta pod parkom 2, Titovo Velenje.

Špringer španjeli (JRŠŠ):

Leglo 24. 8. Rejec Niko Marn, Brezovo 19, Blanca.

Labrador retrieverji (JRLR):

Leglo 23. 9. Rejec Gabriel Strehar, Smrečno 6, Šmartno na Pohorju.

Leglo 9. 9. Rejec Miha Trefalt, Dermastjeva 31, Radomlje.

Leglo 2. 8. Rejec Marija Potočnik, Kaminova 10, Ljubljana.

Leglo 23. 9. Rejec Anton Perc, Dušana Kvedra 31, Celje.

Nemški prepeličarji (JRPr):

Leglo 10. 8. Rejec Rudi Krapše, Pečke 43, Makole.

Leglo 18. 7. Rejec Rudi Gajšek, Lopata 18 B, Celje.

Nem. kdl. ptičarji (JRPki):

Leglo 20. 7. Rejec Ivan Udo-
vič, Unec 115, Rakek.

Nem. ostrodlaki ptičarji (JRPos):

Leglo 3. 7. Rejec Ivan Kopušar, Apače, Lovrenc na Dravskem polju.

Leglo 16. 7. Rejec Alojz Žilavec, Topolovci 20, Cankova.

Kinološka zveza Slovenije

**Lovski
oprtnik**

Uspeli foto-lovski pohod

Bilo je sredi junija, proti večeru deževnega dne. Name-njen sem bil na eno čudovitih cvetočih jas pod Črnim vrhom na zahodnem delu Pohorja. Deževati je nehalo in lahko sem izvlekel iz zaščitne torbe fotoaparat s teleobjektivom ter ga pripravil za »strel«, pa tudi divjad bo raje izstopala, sem si mislil. Z leti sem prevzel navade starega srnjaka; na gozdnem robu v kritju drevja sem opa-

zoval jaso in travne bilke, ki so se v rahlem večernem vetrcu otresale dežnih kapljic. Jaso je bila po površnem pregledu prazna, le precej daleč, kake tri metre od gozdne meje, je neki ptič čudno dvigal in spuščal glavo nizko v travo in se ni premaknil nikamor. Sklenil sem, da si to početje ogledam malo поближе, pa čeprav je bilo treba v mokro travo, kajti po goščavi se ne bi mogel tiho približati. Kmalu sem pozabil na mokro in tudi žal mi ni bilo, da sem vedno tako radoveden, kajti kimajoči ptič je bila kura divjega petelina. Ko sem prišel še bliže, sem ugotovil, kaj pomeni tisto nenehno premikanje glave gor in dol. Pasla in varovala je svoje keščke, ki jih sicer v travi nisem mogel videti; z neprestanim kokodakanjem jih je kot domača koklja, vendar z neprimerno tanjšim, previdnim in pritajenim glasom držala skupaj. Dvigala je glavo, kot bi oprezovala za »zračnimi pirati«, obenem pa jo je nadziranje majhnih, po moji presoji kake dva do tri tedne starih keščkov tako zaposlovalo, da je mene, ki sem bil sicer previden, kar prezrla. Tako sem se veselil tega prizora, ki sem ga opazoval 8 m oddaljen (kot sem ugotovil pozneje na 400 mm teleobjektivu), da sem le malo predolgo odlašal s pritiskom na sprožilec fotoaparata, kajti kura je naenkrat odletela in s svarečim krikom posvarila mladež. Že sem bil tam, od koder je odletela kura; keščki so begali in hiteli na vse strani v kritje. Nisem jih niti

Kebček — divji petelin se je naposled umiril in se pustil fotografirati
Foto S. Štruc

poskušal prešteti, raje sem se osredotočil samo na enega in mu sledil s pogledom, dokler se ni skril pod kupček lanske praproti, prav take barve kot je bilo njegovo perje in puh. Pazljivo, da ne bi katerega nehote pohodil, sem stopil k praproti in ga nežno prijel. Reagiralo je kot vsak ptič, če ga primemo z rokami. Medtem ko sem si ga ogledoval, se je počasi nekoliko umiril in mi dal upanje, da se bo pustil fotografirati. K sreči sem imel v Minolti barvni negativ film kodak 1000 ASA — 31 DIN, najnovejši Kodakov dosežek in tako sem lahko napravil dober posnetek kljub zelo skromni svetlobi. Namestil sem navadni objektiv in leče za makro fotografiranje. Kebček me je čakal pod klobukom, ki sem ga pri fotografiranju uporabil kot podstavek, le nekaj trave

sem položil nanj, ker je bil klobuk enake barve kot kešček. Seveda ni bil čisto miren, vendar so mi z odprto zaslonko in 250/s posnetki še dokaj uspeli, posebno, ker sem zelo hitel, da sem keščka lahko čimprej spustil, da si je spet lahko poiskal skrivališče. S čivkanjem je opozarjal mamono naj ga poišče, sam pa sem diskretno zapustil prizorišče. Še nekaj dni sem bil poln vtisov doživljanja tega dne, z ene izmed poti v odmaknjeni naravi, ki vedno znova poskrbi za doživljanje, ki jih nikoli ne moreš predvideti in vedno znova preseneča s svojo izvirnostjo, človeku pa dopolnjuje duševno bogastvo. In osrečujoča je zavest, da bodo tod še vendarle spomladadi odmevali svatovski napravi divjega petelina.

Stane Štruc

Moj dvanajsterak

Nedelja, 12. septembra 1982. Nebo je jasno in kar toplo je za ta letni čas. Jutro se rojeva, ko mirno sedim na lovskem stolčku (odločil sem se namreč za lov jelena na čakanje) in poslušam, ali se je že začel jelenji ruk. Nič! Niti ptičjega petja ni slišati...

Ko mirno sedim že kakih dve uri, se mi Diana vendarle nasmehe. Jelen, močan dvanajsterak, skoči na zapuščeno gozdno pot, slabih štirideset korakov od mene. Dvignem na strel pripravljeno karabinko k licu. Jelen se ozre vame, v strelnem daljnogledu vidim njegovo pleče. Puška z lovskim nabojem kal. 8 × 57 JS se oglasi. Jelen poskoči in že je v kritju. Kratek čas lomljenje suhljadi pod njegovimi nogami, nato tišina. Prižgem si cigareto in kadim, šele tedaj začutim lovsko »mrzlico«. Ko pokadim, se odpravim na nastrel. Kri! Po prvem skoku je listje že okrvavljeno. Ker od nastrela naprej jelena ni bilo videti ne živega ne mrtvega, pa tudi krvi ni bilo, sem se odpravil v bližnjo vas. Šel sem po ljudi in k solovcu po psa krvosledca.

Po razmeroma dolgem sledenju smo jelena našli že mrtvega v plitvi grapi, poraščeni z lesko. Po iztrebljenju se je začelo težavno spravilo jelena v dom LD Žilce.

To se je dogajalo globoko v soteski lške, v bivališču kralja gozdov, katerega rogovje mi bo lep spomin.

Alojz Gradišar

Lovska družina »Smuk« — Semič prireja pred svojim lovskim domom

TRADICIONALNO STRELSKO TEKMOVANJE ZA PREHODNI POKAL BELOKRANJSKEGA ODREDA

Program:

- petek, 16. 9. od 12.—18. ure možnost treninga,
  - sobota, 17. 9. ob 8. uri pričetek streljanja na glinaste golobe in v tarčo »srnjak« (štiričlanske ekipe in posamezniki).
- Ob 15. uri bo razglasitev rezultatov, podelitev prehodnega pokala in drugih nagrad.

POZOR! Za vrstni red strelcev sprejemamo tudi predhodne pisne prijave ekip in posameznikov na naslov:

Lovska družina »Smuk« — Semič, 68333 Semič.
Obiščite nas!

Alojz Gradišar ob svojem dvanajsteraku

LOVSKE POTREBŠČINE

G. SALBERGER

orožje — naboji — lovska oblačila in darila

A-9473 Lavamünd — Labot 21 — Avstrija
Telefon 0 43 56/360

Stalno imamo na zalogi:

- krogelne naboje vseh kalibrov RWS, Hirtenberg, Sako, Sellier & Bellot in Remington;
- šibrene naboje znamk Hirtenberg, Waidmannsheill, Schnepf, Sellier & Bellot, Hubertus, Winchester in Rottweil;
- naboji za streljanje na glinaste golobe znamk Hubertus, Winchester, Hirtenberg in Trebča po zelo ugodnih cenah;
- lovsko optiko: dvoglede, spektive in strelne daljnogleda znamk Swarovski-Habicht, Kahles, Zeiss, Optolyth, Tasco in Hubertus;
- lovsko in športno orožje — stalno imamo na zalogi okoli 100 različnih modelov.

Novo: Popolnoma opremljena delavnica v hiši!

Boroveljski puškarski mojster opravlja vsa popravila, montažo strelnih daljnogledov, kopitarska dela in gravure hitro ter po zelo ugodnih cenah!

LKD POMURJE

prireja v soboto, 29. oktobra 1983,

Medrepubliško poljsko tekmo ptičarjev za memorial Bogdana Sežuna

Zbor ob 8. uri pri lovskem domu v Središču ob Dravi.

Tekmujejo lahko psi, ki so eno izmed jesenskih tekem (C, D, E) opravili s prvo ali drugo oceno.

Najboljši tekmovalac bo prejel prehodni pokal, podeljen bo pokal za najboljšo delo po strelu, vsi sodelujoči pa bodo dobili diplome in praktična darila. Pokroviteljica tekmovanja bo DO Perutnina — Ptuj.

Prijavnice (obrazce) dobite pri KZ Slovenije in pri LKD Pomurje, LKD Maribor in LKD Ptuj. Zadnji rok prijave je 17. oktober 1983.

Prijavnice pošljite na naslov:

Vojko Pirher, Lukavci 26 a, 69242 Križevci pri Ljutomeru.

LD UDENBORŠT

prireja 11. 9. 1983

strelsko tekmovanje za prehodni pokal KS Naklo in prehodni pokal veteranov (nad 55 let)

na strelišču LD nad Bistrico pri lovski koči za Savo, s pričetkom ob 8. uri.

Tekmujejo 3 članske ekipe in posamezniki na 15 umetnih golobov in v tarčo »srnjak«.

Najboljši strelci bodo prejeli pokale in plakete ter bogate praktične nagrade. Za prijetno počutje bo poskrbljeno.

MALI OGLASI

**Prodajam dermoplastični preparat divje-
ga petelina**, uplenjenega 1934. leta, po
ugodni ceni. Ponudbe po telefonu (021)
54 744.

**Prodajam zelo dobro ohranjeno rusko
bokarico** kal. 12/12. — Zvonko Rožnik,
Goričane 28, 61215 Medvode.

Prodajam naboji za lovsko karabinko
kal. 7 × 57. — Ivan Goltes, Medvedo-
va 11, 61340 Kamnik.

Prodajam dve psici lovski terierki, stari
1,5 leta in psa **lovskega terierja**, sta-
rega 2 leti. Vsi trije imajo opravljeno
PNZ in so telesno odlično ocenjeni.
Prodajam tudi **nemško prepeličarko** —
serko, staro 1,5 leta (opravljeno ima
PNZ in prav dobro telesno oceno). In-
teresenti jih lahko tudi preizkusijo. —
Franc Svetec, tel. (068) 71 408 — do-
poldne.

Prodajam brak-jazbečarko (črno z rja-
vimi ožigi), staro 5 let. Telesno je oce-
njena s prav dobro oceno in ima oprav-
ljeno PNZ. Prodajam tudi **5 njenih mla-
dičev**, poleženih 1. 6. 1983 (4 psički
in 1 psička). — Anton Fenrih, 63256
Bistrica ob Sotli 33.

**Kupim psa ali psičko pasme nemški
prepeličar ali špringer španjel** z oprav-
ljeno PNZ in telesno oceno. Kupim le
do 3 leta starega psa! — Ponudbe po
telefonu (062) 842 002, Alojz Zorman.

**Prodajam tribarvnega vestfalskega brak-
jazbečarja**. Je odlično telesno ocenjen
in ima dobro opravljeno PNZ. Vešč je
dela po krvnem sledu. — Viktor Ko-
nečnik, Mozirje 265, tel. (063) 831 811.

**Prodajam odlično leglo špringer španje-
lov** odličnih staršev. Cena za mladiča
je 7000 din. — Lazo Todorović, Bosan-
ski Šamac, telefon (076) 61 729.

**Izdelujem kovinske priprave za pritje-
vanje trofej (rogovje srnjaka in roglje
gamsa)** na podložne deščice. Montaža
je izredno enostavna. Interesentom poš-
ljem pripravo po povzetju na predhod-
no pismeno naročilo ali na naročilo po
telefonu (064) 60 987. — Božidar Jer-
man, Sorška 2, 64220 Škofja Loka.

Tovariši lovci!

Izdelujem lesene okrasne podstavke
(deščice) za lovske trofeje vseh vrst
in podstavke, na katere pritrdite noge
srnjadi s preparirano glavo v sredini
(obešalniki). Naročeno pošljem po pošti
(povzetje). — Vojin Pejčič, Sarvaš, Ko-
lodvorska 62, 54204 Bijelo Brdo.

Kupim menjalne cevi kal. 12/12 za če-
ško bokarico Brno. Ponudbe po tele-
fonu (061) 266 140.

Prodajam brunarico 5 × 6 m z balkonom.
Sporazumno je mogoča postavitev po
dogovoru na moje stroške. Dodatne in-
formacije dobite po 20. uri po telefonu
(064) 62 687.

**Od doma je izginil nemški prepeličar-
javec** Juno Šmohorski, z vtetovirano
številko 60416 v levem uhlju. Najditelja
psa nagradimo z visoko denarno na-
grado. Javiti na naslov: Jože Škoflek,
Dobrna, Klanc 83, ali na Zvezo lovskih
družin Celje, telefon (063) 24 956.

Iskra

Novo

Električni pastir VNP-50

Visokonapetostni pulzator za napajanje električnih ograj do dolžine 50 km.

Namenjen je za pašo govedi, ovac; učinkovito zaščiti tudi kmetijske površine pred divjadjo in drugo...

Za napajanje VNP-50 se uporablja traktorska baterija 12 V ca. 100 Ah, kar zagotavlja nemoteno uporabo pulzatorja 5 do 6 tednov.

Košnja pod ograjo ni potrebna, ker stabilni in močni tokovni sunki travo posušijo, ljudem in živini pa niso nevarni.

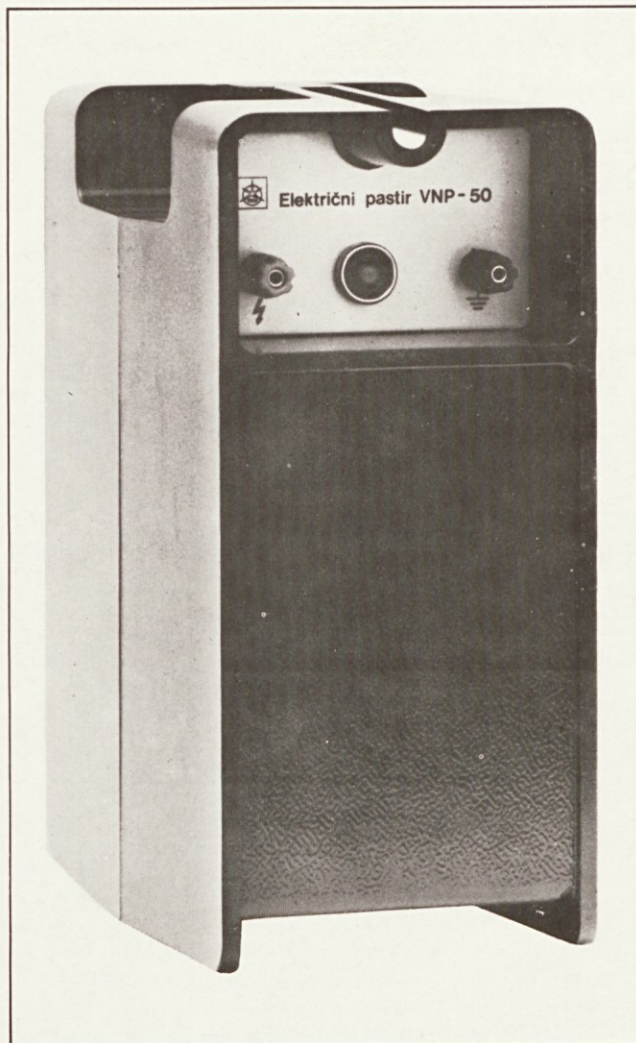
Servis je zagotovljen na vsem območju
Jugoslavije.

Proizvaja: ISKRA-AVTOMATIKA — TOZD Tovarna
napajalnih naprav, Bršljin 63, NOVO MESTO.

Prodaja:

ISKRA AVTOMATIKA TOZD TRZENJE,
Prodajno področje napajalnih naprav,
Kotnikova 6, Ljubljana.

Informacije po telefonu (061) 312 322 int. 209.

TNN

1

2

3

4

5

6

STRELSKO PRVENSTVO LZS — 1983 V KAZLJAH PRI SEŽANI

1. Glavni sodnik Ivan Šekoranja (desno) in vodja tekmovanja (predsednik komisije za strelstvo pri LZS) Narcis Družina
2. Strelska ekipa slovenskega društva lovcev Furlanije-Juljske krajine »Doberdob« (Italija)
3. Uvrščanje rezultatov streljanja v preglednico
4. Prvovrščene ekipe ZLD v lovski kombinaciji
5. Zmagovalci v posameznih strelskih disciplinah, ki jih je IO LZS nagradil z odstrelnimi dovolilnicami
6. Sodniški zbor, ki je sodil na letošnjem republiškem strelskem prvenstvu LZS v Kazljah
7. Tudi strelski sodniki so se pomerili v streljanju na glinste golobe

7